

Dio pogona Tvornice aluminijskih proizvoda

## Sindikati svagdje prisutan

(Nastavak sa 1. stranice)

— Koje su boljke naše privrede i kako ih izliječiti? Kakva je uloga i značaj sindikalne organizacije u tom smislu?

— S postojećim stanjem u našoj privredi nipošto ne možemo biti zadovoljni, osobito kad je riječ o turističkoj privredi, te nekim manjim radnim organizacijama (brodogradilište »Betina« npr.). Po meni je i aluminijska industrija, pored objektivnih, opterećena i nizom subjektivnih slabosti, a čini mi se da je, prije svega, potrebno povećati odgovornost za izvršenje proizvodnih zadataka i spustiti tu odgovornost na razinu OOUR-a i osnovne organizacije sindikata. Tu se djelomično i uspješno, ali još uvijek dio organizacija koji posluje s gubicima o svim bitnim pitanjima raspravlja samo na rukovodnim organima, a malo pažnje poklanja informiranju radnika i zajedničkom stvaranju i donošenju stabilizacionih i sanacionih programa. Trebalo bi već jednom stati nakraj subjektivnim slabostima, od kojih nismo baš imuni. Spomenut ću samo neke radne kolektive opterećene takvim problemima: primjerice dio turističke privrede, brodogradilište »Betina«, OOUR Punički saobraćaj autotransportnog poduzeća — Šibenik, i drugi. A baš tim radnim organizacijama valja posvetiti više pažnje, ojačati ulogu Saveza komunista i sindikata, organa upravljanja, uvesti veću radnu disciplinu i tražiti maksimalno izvršenje radnih zadataka — to je jedini izlaz za našu danas uistinu oboljelu privredu.

— Da li je osnovna organizacija dobila u našoj sredini odgovarajući tretman, ili je još uvijek samo formalno ustrojena, a stvarno pasivna organizacija?

— U odnosu na stanje od prije 4—5 godina možemo biti djelomično zadovoljni. Naime, u dobrom dijelu radnih organizacija sindikalna organizacija je pokretač svih akcija. Pri-

sjetimo se samo niza normativnih akata koje je trebalo donijeti kada smo prije dvije godine započeli s primjenom Zakona o udruženom radu, o kojima se vodila rasprava u osnovnoj organizaciji sindikata koja je nakon toga bila i predlažuć radnoj organizaciji da prihvati i potpiše te akte. To je samo jedan od primjera aktivnosti sindikata, ali čini mi se dovoljan da se vidi da nije moguće danas tvrditi da je osnovna organizacija sindikata samo formalna organizacija. Njeno se sudjelovanje osjeća u svim društvenim i radnim akcijama i mislim da je ona na putu pune afirmacije.

— Zakon o udruženom radu je pomalo izgubio snagu početnog zamaha. Gdje se stalo i koliko je učinjeno?

— Što se tiče primjene ZUR-a i cjelokupne ekonomske transformacije od ustavnih amandmana pa dalje, sindikalna organizacija je stalno prisutan aktivan sudionik ove akcije. Općinsko sindikalno vijeće sada ima potpun uvid u onaj dio primjene ZUR-a koji se odnosi na formiranje i raspodjelu dohotka i sredstava za osobne dohotke. Veći dio Pravilnika o raspodjeli dobro je postavljen, pa će ovih dana Općinsko sindikalno vijeće, Općinski odbori strukovnih sindikata i osnovne organizacije pristupiti njihovom potpisivanju. Međutim, u drugom dijelu radnih kolektiva predložili smo sindikalnoj organizaciji da pokrene ponovno raspravu i mijenja neke neadekvatne odnose, u suprotnosti sa ZUR-om. Za nekoliko manjih radnih organizacija uvjeren sam da ćemo biti prisiljeni da temeljito vodimo raspravu još jednom jer se postojeći, neprihvatljivi odnosi sporo mijenjaju, ali ukoliko se i dalje budu oglašavali na naše primjedbe, pokrenut ćemo spor kod Osnovnog suda udruženog rada.

Želim naglasiti da je zadatak sindikata u onim organizacijama koje su uskladile svoje Pravilnike sa ZUR-om,

da bdiju nad nasljednom primjenom novih akata, jer se i danas stiče dojam da se masa dohotka iz koje se formiraju osobni dohoci izdvaja mimo znanja i odluke radnika.

— Što znači udruživanje rada, koji su efekti i smisao udruživanja srodnih djelatnosti dijela šibenske privrede?

— Udruživanje rada i sredstava jamstvo je veće produktivnosti, racionalnijeg i djelotvornijeg poslovanja, većeg dohotka, put ka ozdravljenju naše privrede, njenom organizacionom prestrukturiranju. Sadašnje povezivanje srodnih djelatnosti, koje se vodi na našoj općini, mislim da je tek početni korak kojem ćemo trebati neprestano davati nove impulse i snagu sve do same realizacije ideje. Želim posebno naglasiti, da je prije pokretanja akcije o udruživanju odgovarajućih djelatnosti trebalo više pažnje posvetiti organiziranosti postojećih radnih organizacija, kako bi one same kroz vlastito privređivanje osjetile potrebu i dale inicijativu za udruživanje.

— Rekreacija i organizirani odmor radnika kod nas su još uvijek samo humano-socijalne ideje kojima nedostaje pokretačkog impulsa. Zašto se zanemaruju ta pitanja?

— Općinsko sindikalno vijeće posvetilo je tome, prije nekoliko godina, zasluženu pažnju. Nedavno je izvršena i anketa koja je obuhvaćala analizu materijalnog položaja radnika, stambenu problematiku, zaštitu na radu, društvenu ishranu radnika, korištenje godišnjih odmora itd. Rezultati ankete nedvosmisleno upućuju i Općinsko sindikalno vijeće i sindikat na preispitivanje vlastite aktivnosti na tom planu, i iznalaženje odgovarajućih mogućnosti za bolje korištenje godišnjih odmora, organiziranje radničkih sportskih igara, rekreacije i racionalnijeg korištenja sredstava zajedničke potrošnje iz kojih se financiraju ovakve aktivnosti. Ako isključimo TEF, TLM, i još neke radne kolektive koji imaju organizirano korištenje godišnjim odmorom, u zemlji i inozemstvu, radničke sportske igre i drugo, onda možemo reći da smo na tom području uistinu početnici. Osim nekoliko kreveta rezerviranih za radnike TEF-a i TLM-a u Krapinskim toplicama, nijedna radna organizacija nema svog odmarališta. Na primjeru ovih dviju tvornica trebale bi učiti sve ostale radne organizacije da na osnovi njihovih iskustava usmjere svoju aktivnost u pravcu unapređenja rekreacije i odmora radnika.

— I na kraju, recite nam kako se šibenski sindikalni aktivisti pripremaju za predstojeće kongrese?

— Već početkom ove godine, Općinsko sindikalno vijeće, strukovni sindikati i osnovne organizacije sindikata uključili su se u pretkongresnu aktivnost kroz različita savjetovanja, seminare i tematske konferencije. Ovih dana u svim osnovnim organizacijama sindikata vodi se rasprava o najznačajnijim dokumentima Sindikata Hrvatske i Jugoslavije, Statutu i Rezoluciji o narednim zadacima, kako bi se mogli, nakon široke demokratske rasprave prezentirati delegatima oba Kongresa na usvajanje. Mislim da će i naši delegati na Saveznom i Republičkom kongresu dati svoj prilog diskusiji, zalažući se za veću radnu disciplinu, odgovornost i izvršavanje svega o čemu smo se dogovorili.

Razgovor vodila:  
Davorka DOMAZET

## Sjednica Izvršnog vijeća Skupštine općine

# UNAPRIJEDITI DELEGATSKU INFORMIRANOST

Stavovi i zaključci Predsjedništva Općinske konferencije Socijalističkog saveza, vezani za samoupravno organiziranje potrošača i odnose s organizacijama udruženog rada iz oblasti robnog prometa, turizma i usluga, kao i zadatke društveno-političkih organizacija i zajednica koji iz toga proizlaze, usvojeni su na sjednici Izvršnog vijeća, što je održana u ponedjeljak, 18. rujna. Radi kvalitetnije opskrbe i suzbijanja negativnih pojava na tržištu, uočenih osobito u toku ovogodišnje turističke sezone, prijeko je potrebno poticati dogovaranje organiziranih potrošača, naročito u mjesnim zajednicama s proizvođačima, davaocima usluga, prometnim organizacijama i drugim činiocima. Samo dogovaranjem i koordinacijom između proizvođača i građana kao potrošača moguće je osigurati kvalitetnije zadovoljenje osobnih i širih društvenih interesa na području proizvodnje, prometa i potrošnje. Kako su uočene određene nepravilnosti u primjeni Zakona o prometu roba i usluga usvojena je preporuka Predsjedništva Općinske konferencije Socijalističkog saveza da se do kraja listopada ove godine organizira rasprava u većim radnim kolektivima iz oblasti prometa roba i ugostiteljsko-turističke djelatnosti, radi utvrđivanja dosljednosti i pravodobnosti primjene Zakona. Konstatirano je da će biti potrebno, zbog homogenijeg i kvalitetnijeg rada inspekcijских službi i njihove suradnje s organizacijama potrošača, o-

bjediniti postojeće inspekcijske službe.

Drugo je značajno pitanje, o kojem se raspravljalo na posljednjoj sjednici Izvršnog vijeća, problem informiranja delegacija i odbornika, o čemu će s obzirom na akutnost i težinu samog problema, biti riječi na prvoj sjednici Općinske skupštine. Za poboljšanje informiranosti delegacija i odbornika, valja prije svega osigurati pravodobno i kompletno dostavljanje skupštinskih materijala svim delegacijama, što bi značilo da ih treba tiskati u 500 primjeraka, dok ih se sada tiska svega 200. Nadalje, trebalo bi redovitije izdavati Delegatski list, koji je, spomenimo usput, izdat u posljednje dvije godine samo triput. Kontinuirano izlaženje Delegatskog lista predstavlja tiskanje 12 brojeva godišnje, a u tu svrhu trebalo bi osigurati oko 300 tisuća dinara, umjesto planiranih 150 tisuća. Kako je dogovoreno, s mjesečnim tiskanjem Delegatskog lista trebalo bi otpočeti već od 1. siječnja 1979. godine.

Uz ostalo, na sjednici Izvršnog vijeća razmotreni su i zahtjevi Mjesnih zajednica: Sitno Donje, Jezera, Vodice i Dubrava, za uvođenje novih rasvjetnih mjesta, te informacija o dovršenju novog gradskog groblja na predjelu Kvanj, koje će biti predano na korištenje građanima 2. studenog ove godine, pa je u tom smislu i zatražena uporabna dozvola od nadležnih općinskih organa.

Davorka DOMAZET

## Kako poboljšati rad tržišne inspekcije

— Tržišna inspekcija ima pod nadzorom 5000 objekata, na području općine, a njihova kontrola povjerena je trojici inspektora i dvojici pripravnika. Prema propisanim normativima, potrebno ih je, u ovakvoj situaciji deset, ili prema sistematizaciji radnih mjesta u općinskoj upravi, najmanje sedmorica. Međutim, do danas, potrebe nikad nisu bile u potpunosti zadovoljene. Iz godine u godinu, situacija je sve gora, jer se broj inspektora ne mijenja, a raste broj objekata koje treba kontrolirati. Suradnja s Vijećem potrošača i Savjetima potrošača kratka je vijeka i nedovoljna. A kad sve ovo znamo, ne možemo se ni čuditi postojećem stanju.

Ovo nam je ispričao inspektor Tome Bačelić. A mi dodajemo: Još u srpnju prošle godine, Izvršno vijeće Skupštine općine Šibenik prihvatilo je zaključke Izvršnog vijeća Sabora o poduzimanju mjera za rješavanje problema tržišne inspekcije. Predložene mjere za poboljšanje i unapređenje uvjeta rada odnose se, uglavnom, na popunjavanje svih upražnjenih mjesta, nabavu opreme, osobne dohotke, stanove za inspektore, drukčije organizacijsko rješenje spomenute službe.

Nadajmo se da će se zaključci Izvršnog vijeća uskoro i realizirati, jer zasigurno nećemo trebati čekati narednu turističku sezonu, da bismo čuli ono »inspektori, pomozite... A pomoć nam je stvarno potrebna, jer, u krajnjoj liniji, svi smo mi (zajedno s njima samima) članovi jednog velikog potrošačkog društva.

K. E.



Upisi na tečajeve stranih jezika

## Gubici nezabrinjavajući

(Nastavak sa 1. stranice)

Izgleda da neki te liste nisu ni pogledali. Kao opravdanje mogu poslužiti i riječi jednog liječnika, sudionika Skupštine, da su ti spiskovi predugi pa se nema vremena prevrtati po njima. Vjerujemo da bi se, recimo, skraćivanjem te liste samo na popis najjeftinijih lijekova moglo i to dijelom riješiti, ali u izradi i izmjenama popisa moraju sudjelovati sve liječničke stručne službe.

### BOLOVANJE OPET U PORASTU!

Počnimo brojkom koja gotovo zapanjuje: u šest mjeseci 1978. ostvaren je čak 114.801 dan bolovanja do 30 dana (lani 97.656 dana) — pridodajmo tome još 75.854 dana bolovanja preko 30 dana (1977. u istom razdoblju 72.903 dana). Znači ukupno su utrošena 170.562 radna dana na bolovanja. Gotovo je sigurno da 50 posto ovih izostanaka s posla nema ništa zajedničkog s bolešću, odnosno nesposobnošću za rad.

U vezi s ovim problemom posebno je ukazano na komplikacije trudnoće. Očito je da kod mnogih žena nema medicinske potrebe za bolovanjem. Predložena su neka rješenja kao što je Komisija na ginekološkom odjelu. U OUR-ima leži druga vrsta uzroka, jer često je lakše savjetovati trudnicu da ide na bolovanje nego tražiti za nju neko lakše radno mjesto.

### U BOLNICI PROBLEMA IMA, ALI MANJE

Usprkos porastu broja korisnika u Medicinskom centru i zdravstvenim stanicama, ne može se reći da ima više problema nego prije. Nešto bolja organizacija rada, ponešto suvremenija oprema, dakle veći nivo usluga, otklanjaju neke probleme.

Zasad, ipak se ponavljaju teškoće otprije. Tu se prije svega misli na čekanje usluga u rendgenskom odjelu, laboratoriju

i u ambulanzama opće medicine.

Često se, recimo, na snimanje u laboratoriju čeka i više od mjesec dana, a radnik za to vrijeme opravdano koristi bo-

Velik broj bolovanja stoji Samoupravnu interesnu zajednicu zdravstvenog osiguranja, prema nekim procjenama 2 milijuna dinara više nego što bi trebalo.

U jednoj radnoj organizaciji bilo je u jednom trenutku točno 50% radnika na bolovanju. Komentar je nepotreban.

Usprkos nekoliko dogovora liječnika opće medicine, od 20 ambulanta samo dvije su poslale listu potreba za opremom.

Ipak, čujemo, mnogi se bune na slabu opremljenost.

Ni jedan liječnik opće medicine nije se javio za stan, na koji bi odmah imao pravo, ako bi se obvezao da radi u toj grani medicine i na području naše općine.

Ima još primjedbi na primanje u pojedine odjele i bolničke krevete, iako krevetskih kapaciteta u većini odjela ima dovoljno. Raduje, međutim, što je takvih pojava sve manje.

lovanje. Trenutno bi rješenje moglo biti u radu u smjenama. Najviše problema ima u općoj medicini, čije službe liječnika specijalista često opterećuju zadacima što ih sami mogu riješiti. O tome više drugom prilikom, jer mnoga su očekivanja vezana uz novu polikliniku, koja bi trebala rasteretiti velik dio sadašnjih službi.

Zoran BUJAS

## U novoj sezoni

# Ljetovanje po cijenama na ovogodišnjem nivou

Gosti svih mjesta šibenske rivijere ljetovat će i slijedeće turističke sezone po cijenama sličnim ovogodišnjim. Tako će u hotelsko — turističkom naselju »Solaris« cijene smještaja i prehrane u hotelima »Ivan«, »Jure«, »Niko« i »Andrija« biti i u toku ljeta 1979. godine iste kao i ovosezonske. Cijene usluga u hotelskim kapacitetima »Rivijere«, »Vodičanke« i Privrednog poduzeća »Primošten« bit će tek neznatno povećane. U skladu sa zaključkom nedavnog sastanka tajnika svih turističkih društava s područja šibenske općine, što je prošlog tjedna održan u Općinskom turističkom savezu, usluge u kapacitetima kućne radinosti plaćat će se slijedeće sezone za 10 posto više u odnosu na ovogodišnje cijene. U vezi s ovom odlukom, a slijedeći postavke novog Zakona o ugostiteljsko-turističkoj djelatnosti, bit će do početka nove sezone ponovno izvršena kategorizacija svih kapaciteta privantog smještaja na području općine, kako bi i nove cijene bile što primjerenije stvarnom stanju u kućnoj radinosti.

Općinski turistički savez tiskao je ovih dana 200.000 primjeraka turističkog prospekta općine, a kroz koji dan tiskat će se i cjenici za predstojeću turističku godinu, kao i plakati turističkih mjesta ovog područja.

Neznatno povećanje cijena u idućoj sezoni, posebno u ho-

telima dobra je, smatramo, poslovna politika naših hotelsko — ugostiteljskih radnih organizacija i, uz zadovoljavajuću uslugu, pravi način da se privuku gosti iz mnogih evropskih zemalja. Jer, istočna je obala Jadrana, pa tako i područje šibenske rivijere, već oдавно »na glasu« kao jedno od najjeftinijih turističkih dijelova Evrope. Broj ugovora koji su s mnogim domaćim i stranim turističkim agencijama već sklopljeni za slijedeću turističku sezonu najbolje svjedoči o velikom interesu inozemnih gostiju, posebno Nijemaca i Austrijanaca, za ovaj dio naše obale. Kad bi šibenska turistička privreda bila jedinstvena, a ne rascjepkana na nekoliko odvojenih radnih organizacija kao sada, onda bi vjerojatno i rezultati ovogodišnje rekordne turističke sezone i one koju s jednakim optimizmom očekujemo u slijedećoj godini, bili vidljiviji, veći i značajniji za napredak cijelog ovog područja, kojem bi turizam trebao biti jedna od najznačajnijih perspektiva. Ovako, preostaje da se nada-mo da će rekordan broj ostvarenih noćenja ove godine (do kraja kolovoza ih je bilo više od 2.300.000) pridonijeti, barem donekle, smanjenju gubitaka i stabilizaciji poslovanja, bez obzira na to da li se radi o »Solarisu«, »Slanici«, »Primoštenu« ili nekom drugom kolektivu.

Živana PODRUG

## Rekonstrukcija cesta pod znakom pitanja

Poduzeće za ceste »Šibenik«, osnovna organizacija udruženog rada »Održavanje cesta«, planira do početka zime popraviti i rekonstruirati oko 25 kilometara regionalnih i magistralnih cesta na našem području. Zbog toga je već naručena nova oprema za održavanje cesta, u koju je radni kolektiv uložio oko 6 milijuna dinara.

Među planiranim radovima, prvenstvo se daje popravcima pojedinih najugroženijih dijelova Jadranske ceste, na potezu od Rogoznice do Šibenskog mosta, na kojima je u proljeće ove godine položen prvi asfaltni sloj. Nakon polaganja drugog asfaltnog sloja na spomenutim dijelovima, trebalo bi — prema planu — biti popravljena još i dionica Jadranske ceste prema Zadru, dio kod Grebašnice, te dijelovi prometnica Šibenik — Drniš i Gračac — Obrovac.

I njihova je konačna realizacija, međutim, još uvijek prilično neizvjesna, jer potrebna i predviđena financijska sredstva ne priteču prema očekivanju. Odlukom Regionalne Samoupravne interesne zajednice za ceste iz Splita, od ukupno 100 milijuna planiranih za rekonstrukciju pojedinih regionalnih i magistralnih cestovnih pravaca u Dalmaciji, 20 milijuna je dodijeljeno šibenskom području. Kako bi ova sredstva, koja još uvijek nisu pristigla, trebala predstavljati financijsku osnovu spomenutih radova na rekonstrukciji, njihov je početak zasad neizvjestan. U Poduzeću za ceste smatraju da bi se Jadranska banka trebala u ovom slučaju pojaviti kao kreditor svih spomenutih radova i da bi to u ovakvoj situaciji, kada su popravci zaista nužni, bilo jedino pravo rješenje.

Živana PODRUG

## Drugi o nama ПОЛИТИКА

Nema za novinara, valjda većeg zadovoljstva nego kad piše o vedrim događajima. Jedna od takvih vesti stiže iz Tvornice lakih metala »Boris Kidrič«, najveće radne organizacije u Hrvatskoj koja se bavi proizvodnjom aluminijuma. Ovdje je, kažu pedantni statističar, proizvedeno više od 56 hiljada tona primarnog aluminija za prvih osam meseci, na hiljade tona aluminijskih legura, valjanih i vučenih proizvoda, a izvoz će dostići vrednost od oko 90 miliona dolara.

Ovakve cifre su kameničići u mozaiku rekorda!

Nikada se u toj modernoj fabrici nije više i bolje proizvodilo, Nikada mašine i uređaji nisu manje stajali.

Neko će, možda, slegnuti ramenima i reći — pa šta, to je nova fabrika, naročito su kapaciteti za elektrolizu građeni prema najmodernijem tehnološkom konceptu u svetu. A i kolektiv od oko 3.800 radnika ima mnogo iskusnih aluminijaša: nedaleko od Šibenika, na obali Krke, podignuta je prva jugoslovenska fabrika belog metala.

## SJENKE NA ALUMINIJU

Ali, to nije mnogo važno za našu priču.

Važno je, i vrlo čudno, nesхватljivo čak, da takva fabrika i takav kolektiv već dve godine posluje sa teškim gubicima. I ova, treća poslovna godina, veoma je neizvesna. Nema zasad bitnog poboljšanja. A zna se šta zakon predviđa za takve radne organizacije kojima se, tri godine zaredom, sanacioni programi ruše kao kule od karata.

Da nevolja bude veća, šibenskom TLM-u je namenjena uloga okosnice aluminijske industrije u Hrvatskoj a čine ga 33 radne organizacije. Šta se to događa sa šibenskim aluminijašima? Takvo pitanje postavljali su često i republički i savezni organi, svi koji su mogli i trebali da pomognu.

Ovdje je održano posebno zasedanje Predsedništva Privredne komore Hrvatske. Bio je tu, ranije drug Stane Dolanc, a nedavno i Milka Planinc i Jure Bilic. I svima je rečeno: da bi TLM poslovao rentabilno treba otkloniti neke hronične smetnje: izvoz se ne stimulise dovoljno, carine su previsoke, kapaciteti elektrolize građeni su računajući na jeftinu struju iz dalmatinskih hidroelektrana, ali se pokazalo da nije ni jeftina niti je uvek ima do-

voljno. Tu su i druge pritužbe — pregršt tegova na vagi poslovanja.

Na prvi pogled, reklo bi se, davno znana melodija — povika na sistemska rešenja, na administraciju koja može, recimo, da odredi povoljniji paritet dolara, što aluminijašima treba.

Ipak, razlozi su teži, ozbiljniji. I oni su se, konačno, našli pred republičkom vladom koja je obećala poboljšanja. Isto tako, dobri su izgledi i za početak izgradnje treće hale elektrolize, čime bi se fabrika »zaokružila« na kapacitet od 110.000 tona aluminijuma godišnje, sa stranim kreditom od 320 miliona dinara.

Svetska proizvodnja aluminijuma je dobro izdržala udare privredne krize. Iduće godine — predviđaju eksperti — počće dugo očekivana konjunktura. Očekuje se bum u građevinarstvu i automobilskoj industriji.

»Boris Kidrič« želi da dočeka spremno te trenutke i da bogato uzvratí društvu za sve što je ovde uložilo. Ako neki zahtevi, bar na prvi pogled, ne zvuče popularno, čini se da su za to najmanje krivi aluminijaši.

Radovan Kovačević (»Politika« 19. IX 1978.)

TRADICIONALNI SUSRET  
KLUBA UMIROVLJENIKA

I ove godine sindikalna organizacija Tvornice elektroda i ferolegura organizirala je tradicionalni susret svog Kluba umirovljenika. Ovogodišnji susret priređen je u hotelu »Imperijal« u Vodicama, gdje se okupilo mnoštvo članova Kluba, predstavnika klubova umirovljenika drugih radnih organizacija, gostiju i uzvanika.

Klub umirovljenika TEF-a, koji broji više od 300 članova, djeluje već niz godina i u svom radu održava vezu sa starim kolektivom u kojem su mnogi proveli čitav svoj radni vijek. Posebno se vodi briga o bolesnim članovima Kluba, posjetima i malim poklonima. Klub organizira odmire i izlete za svoje članove, a zbor umirovljenika »Penzioner« prilog je kulturno-umjetničkom radu Kluba.

Ovogodišnji susret bio je nova prilika za srdačan zbirak ruke, za pitanje: Kako zdravije?, i za »čašicu razgovora«.

Prilog raspoložuju na tradicionalnom susretu Kluba umirovljenika TEF-a, dali su svojim nastupima zbor »Penzioner« i klapa »Šubićevac«.

RADNICI NA ODMORU  
U MAĐARSKOJ

Već dvanaestogodišnja suradnja sindikalnih organizacija našeg grada i Vojnih sindikata Mađarske nastavlja se i ove godine.

Iz Tvornice elektroda i ferolegura, petnaestoro radnika boravilo je u vojnim odmaralištima na Blatnom jezeru. Petnaestodnevni odmor ispunjen je izletima u okolici jezera. Značajno je naglasiti da radnici u financiranju ovakvih odmor sudjeluju sa simboličnim iznosom.

## UŠTEDA U RADU

Tzv. »jalova energija«, koja je za Tvornicu elektroda i ferolegura bila značajan problem i iziskivala znatna novčana sredstva, nedavno je eliminirana puštanjem u rad postrojenja za kompenzaciju jalove energije. Tvornica elektroda i ferolegura, kao specijalan potrošač električne energije trošila je u svom radu, osim radne energije, i veće količine jalove energije koja ne obavlja rad. Jalova energija odnosila je godišnje od dohotka TEF-a 1.000.000 din. Kako je elektroprivreda ove godine povisila cijenu električne energije, ti bi troškovi bili i veći. Ugrađivanjem postrojenja za kompenzaciju jalove energije takav trošak u potpunosti je odstranjen.

Cijena ove investicije je 2.200.000 din. Prema uvjetima otplate kredita i godišnjim uštedama, njeno isplaćivanje očekuje se za dvije godine. Projektiranje i montažu ovog postrojenja obavilo je renomirano ljubljansko poduzeće IMP.

R. TEDLIN

## Iz Tvornice elektroda i ferolegura

## RAZVOJNI PLANOVI

**Tvornica grafitnih elektroda na novoj lokaciji Podi, značala bi veliko smanjenje zagađivanja bliže okolice kao i put mogućem preseljenju TEF-a na novu lokaciju.**

Osnovni su pravci TEF-a: izgraditi tvornice grafitnih elektroda (ona se u TEF-u, s obzirom na značaj i visinu investicijskih ulaganja smatra prioritarnom) i izgradnja nove, suvremene elektro-peći za proizvodnju ferolegura.

Često se TEF-u predbacuje da na planu investicija godinama nije ništa učinio, a ponekad se čuje pitanje: »Gdje su vam investicijski programi?«

Možda ne bi bilo loše da se radi potpunijeg sagledavanja problema razvoja TEF-a nešto o tome kaže.

U posljednjih petnaest godina u TEF-u izrađeni su slijedeći investicijski programi:

## Za elektrode i mase

- Program izgradnje i rekonstrukcije tvornice masa, amorfne i grafitnih proizvoda iz 1964. godine,

- Investicijski program za proizvodnju 50.000 t anodnih blokova iz 1965. godine,

- Investicijski program za proizvodnju 27.000 t anodnih blokova iz 1968. godine,

- Investicijski program za proizvodnju 70.000 anodnih blokova i 35.000 t anodne mase iz 1969. godine,

- Investicijski program za proizvodnju 27.000 t anodnih elektroda iz 1971. godine,

- Investicijski program za proizvodnju 20.000 t grafitnih elektroda iz 1971. godine,

- Investicijski program za proizvodnju 20.000 t grafitnih elektroda iz 1976. godine,

- Investicijski program za proizvodnju 11.500 t grafitnih elektroda iz 1977. godine,

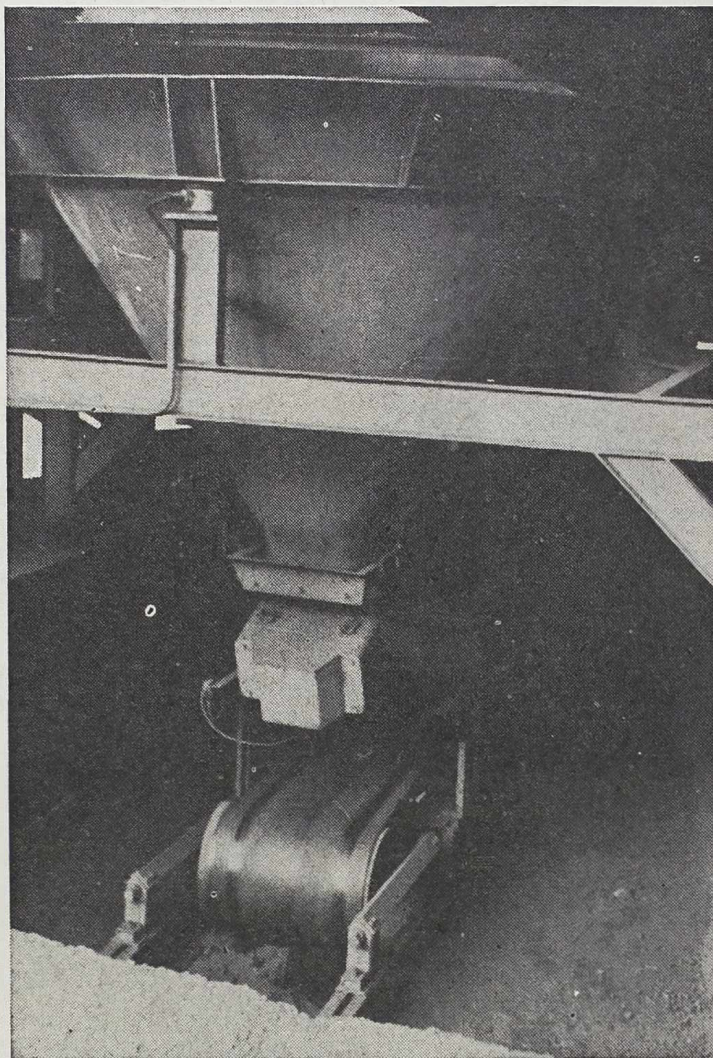
- Investicijski program za sanaciju postojećeg stanja u smislu zaštite čovjekove okoline, zdravlja i života ljudi, za proizvodnju 2.200 t grafitnih elektroda iz 1977. godine,

- Studija o mogućnosti podizanja kapaciteta za proizvodnju grafitnih elektroda od 5.000 t na postojećoj lokaciji iz 1978. godine,

- Procjena investicijskih ulaganja i rentabilnost poslovanja tvornice grafitnih elektroda kapaciteta 18.000 t/g. na novoj industrijskoj zoni Podi.

## Za ferolegure

- Investicijski program za izgradnju elektro-peći za pro-



Automatska vaga za miješanje sirovina

izvodnju ferolegura iz 1972. godine,

- Investicijski program za izgradnju elektro-peći za proizvodnju ferolegura iz 1976. godine.

Važno je naglasiti da su svi investicijski programi sadržavali i idejne projekte. Dakle, sadržavali su sve potrebne elemente u skladu sa Zakonom o izgradnji investicijskih objekata. Kao što je poznato nije dan od navedenih investicijskih programa nije realiziran.

Koji su razlozi tome?

Sigurno, bilo je i subjektivnih razloga u samoj radnoj organizaciji, međutim, čini se da je osnovni razlog u tome, što razvoj elektroda i ferolegura u ono vrijeme (uzimajući u obzir potrebna velika investicijska sredstva), nije objektivno mogao biti prioritetan pravac općine Šibenik pa i šire zajed-

Prema posljednjoj procjeni za tvornicu grafitnih elektroda, kapaciteta 18.000 t/g. predviđena je lokacija na novoj, nedavno usvojenoj industrijskoj zoni Podi. Gradnjom ovog objekta na novoj lokaciji prestala bi proizvodnja ovog asortimana na sadašnjoj lokaciji, što bi, s obzirom na postojeću zastarjelu tehnologiju, znatno smanjilo izvore zagađivanja. Ono što je još važnije i što treba posebno naglasiti jest to, da bi se izgradnjom novog objekta na novoj lokaciji ostvarili nužni uvjeti za preseljenje TEF-a, o čemu se u posljednje vrijeme mnogo govorilo.

Procjena predračunske vrijednosti nove investicije iznosi 2.053.433.000 dinara. U financijskoj realizaciji ovog projekta najveću ulogu igra već odobren kredit SSSR-a u iznosu od 692.000.000 dinara. Ostala sredstva namaknula bi se kreditom od domaćih izvođača radova, isporučilaca opreme i montaže, kredita sa Zapada, kreditom poslovnih banaka, a dio sredstava otpada na udružena sredstva potrošača grafitnih elektroda u Jugoslaviji i na vlastita sredstva TEF-a.

Prema predviđenoj raspodjeli dohotka nove tvornice, prva godina proizvodnje trebala bi biti 1983. sa ostatkom dohotka od 24.278.000 dinara.

Ako se uzme u obzir da se realizacijom ovog projekta postiže eliminacija uvoza grafitnih elektroda, uz istovremeni pozitivan devizni efekt i da se postiže sigurno opskrbljivanje domaćeg tržišta ovim važnim strateškim proizvodom (uz primjenu domaće sirovinke baze), potpuno je razumljivo da se u posljednje vrijeme ovoj investiciji daje odgovarajući tretman na nivou ove društveno-političke zajednice i šire. To nam pokazuje interes drugih općina za ovu investiciju u SRH i izvan nje.

U svakom slučaju razvoj grafitnih elektroda je za TEF imperativ. Postojeća tehnologija proizvodnje grafitnih elektroda i zastarjeli strojni park, ne daju garanciju da ćemo narednih godina održati postojeći nivo proizvodnje.

Što se tiče razvoja ferolegura, trenutno se nalazimo pred potpisivanjem samoupravnog sporazuma o udruživanju rada i sredstava sa »Brodokomercem« iz Rijeke kao osnovom za izgradnju 24 MVA peći za proizvodnju ferolegura. Istovremeno se radi na izradi investicijskog programa.

Nikica DUN

## BIBLIOTEKE NA BRODOVIMA

Prije nekoliko godina pomorci sa brodova naše trgovačke mornarice, knjige za čitanje preuzimali su kod centralne biblioteke u Klubu pomoraca u Rijeci. Kako je ova biblioteka prije nekog vremena prestala s radom to se nametnula neophodna potreba da se priđe organiziranoj akciji za opremanje biblioteka našim brodovima. Organizacija sindikata »Slobodne plovidbe« već krajem prošle

godine organizirano je prešla na ovu akciju s tim što je sebi postavila kao primaran zadatak da se što prije brodovi opreme sa bibliotekama. Već kod prve isporuke na brodove knjiga je pobudila veliki interes među pomorcima, pa i tamo gdje su već formirane biblioteke traži se povećanje broja knjiga što nam jasno govori i taj podatak da je knjiga prijeko potrebna i na brodu. Sa knjigama se vrši zaduženje preko Sindikalnih

brodskih odbora preko kojih se dostavlja i redovna dnevna i tjedna štampa. Do konca tekuće godine predviđa se da će svi brodovi ove radne organizacije biti opskrbljeni sa određenim brojem knjiga, što znači imat će svoje brodske biblioteke, što će se u idućim godinama iste povećati i posjedovati sve veći broj knjiga.

J. B.



Prema stanju na tabeli — ispadamo u drugu ligu...



Motiv iz Prvić Luke

## U Prvić Luci nova pošta i ambulanta

Nakon dovršenja igrališta za male sportove i dolaska vode na otok u ovoj godini, centralno mjesto u daljnjim planovima stanovnika Prvić Luke zauzima izgradnja suvremene pošte i ambulante. Zgrada u kojoj bi se nalazila ta dva važna objekta bit će smještena u centru mjesta a gradit će se sredstvima Mjesne zajednice. Tu će znatan doprinos dati mještani dobrovolj-

nim radnim akcijama i novcu. Tako je inače izgrađen veći dio objekata u mjestu. Priložima će pomoći i Prvićani koje su životni putovi odveli širom zemlje i svijeta.

Radi bolje koordinacije radova formiran je i odbor za izgradnju, za čijeg je predsjednika izabran Davor Zafranović. Odbor će stupiti u kontakt sa SIZ-om za zdravstvo i sa PTT poduzećem iz Sibenika kako bi i oni pružili nužnu pomoć u realizaciji tog objekta. U moderno opremljenoj pošti planira se postavljanje automatske telefonske centralne čime bi se riješio gorući problem mještana-telefonska veza sa svijetom. Kako se očekuje, završetak radova bi trebao biti do sredine slijedeće godine.

N.Š.

## Iz Jezera

### Dobri rezultati ovogodišnje sezone

Sa svega 200 postelja u kućnoj radinosti i s još toliko u jednom dječjem odmaralištu, Jezera su u ovoj turističkoj sezoni ostvarila više od 21.500 noćenja, od čega na goste iz inozemstva otpada 4.700 noćenja. Znatan je porast stranaca u odnosu na domaće goste. Razlozi koji ih privlače u ovo lijepo ribarsko mjesto jesu velika uvala i sigurni vezovi; za njihove jahte i čamce, kojih je oko jezerskih školja sve više. Uz to tihe uvale i bistro more, što pružaju potpuni užitak kupanja, sunčanja, jedrenja i ribolova.

Treba reći da mještani Jezera vjerojatno nemaju većih ambicija za razvoj turizma. Ribarstvo je ovdje glavna privredna grana, od koje se danas dobro živi. Ali, ni mogućnosti mještana ipak nisu toliko da ozbiljnije pokrenu turizam. Veće turističke organizacije ne pokazuju interes da u ovim divnim predjelima podignu odmaralište, ugostiteljski objekat i drugo.

J. T.

## IZ ROGOZNICE

### MOST KOJI TO NIJE

Vrijeme kada se u Rogoznici ništa ne događa — jest podne! Radnje su zaključane, osim jedne, one na početku mosta — koja je pretvorena u samoposlugu, nonstop otvorena! E, baš o tom mostu, koji i nije most, nego put što nasipom vodi u mjesto, ovom prilikom treba reći nekoliko riječi.

Tek je nedavno asfaltiran i dodan mu je — nasut uz njega, u širinu — još jedan put, koji do sada nije asfaltiran! Ovu prolaze svi koji žele u mjesto — do trgovina, crkve ili do gostionica! I kreću svom širinom puta, onog koji je bolji, a ne uz izbljedjelu bijelu traku. Pa se tu onda odvija slalom pješaka i automobilista. Najgore prolaze stranci — jer, ili puze automobilima, ili skaču pred našim delijama, koji ovdje isprobavaju brzine svojih kola.

Neki mi dan moj prijatelj Čedo kaže, dok smo ujutro još časkali, u hladu: »E, da barem ni mosta!« Začudoeno ga pogledah!

— Je, reći ću vam. Prije, kad je bija brod... partija je iz luke u šest uri. I vozi dva i pol ure do Sibenika... Tica je još 5 luka. I dok bi prošla Krapanj i Brodaricu, popija bi 2, 3 bibite, baciya partiju karata — a pala bi, i pisma! I onda opet nazad — iza po-

dne, dva ipol ure. Vidiya si razna mišta, sazna novosti, zapiva!... Ako nisi stiga obidovati, dobija si i svoj pijat. Bija si čovik... A sada, trčiš na autobus, uskočiš u njega. Žuri 45 minuti do Sibenika, ka da te ukra! I kako se danas svit vozi, najmanje pet puti gledaš smrti u oči, a onda te tamo istrese svega znojna!... Ako se i ne voziš — kad autobus stigne i dok krene pusti toliko gara i smrada da posli po ure pljucaš crno!... E, da barem ni most...!« — veli moj prijatelj Čedo, s nostalgijom svjestan ipak da mu brojni gosti upravo mostom stižu!

A taj most što je od otoka načinio poluotok, vele, nastao je još u davna vremena — onda kada je crkva posjedovala sve oko. I kako je crkva na otoku, tlaku i razna druga davanja morali su voziti čamcima, što je bilo slabo i neredovito, kažu. I dosjetiše se oči da za pokoru odrede griješniku da baci kamen u more! I sada, ili je to bilo jako davno, ili je pokora bila velika — nasip je premostio more! Za vrijeme Austro-Ugarske bio je otvoren na sredini, a danas evo ovakav — dvostruki — sredstvima supstitucije, nadoknade za to što brodovi više ne pristaju, niti održavaju vezu s ovim — malim mistom!

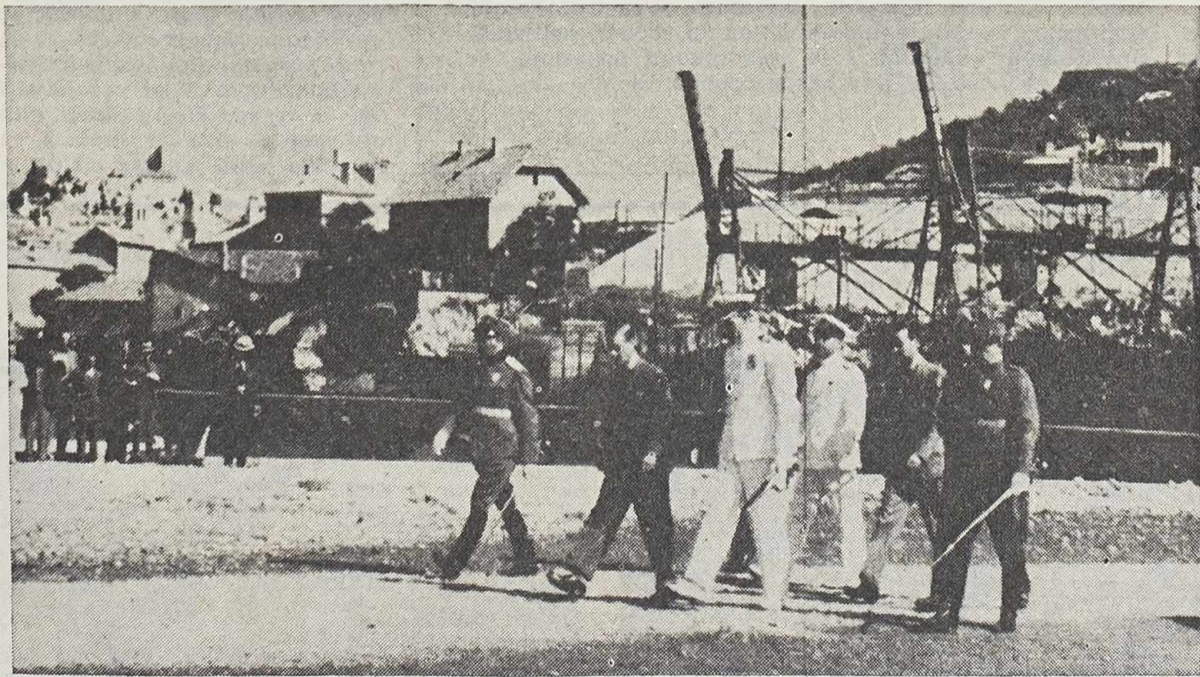
Dolazak engleskog kralja Eduarda VIII u kolovozu 1936. godine u Šibenik, odakle je jahtom »Nahlin«, u pratnji dvaju engleskih razarača, krenuo na krstarenje po Jadranu, izazvao je u svijetu najveću radoznalost. Redakcije velikih svjetskih listova, a neke i naše, unajmivale su posebne avione, koji su izlijetali sa sinjskog aerodroma, u potrazi za kraljevom jahtom, koje se ruta nije unaprijed znala, zavisila je o suverenom raspoređenju. Kralj je redovito birao tihe, usamljene uvale samotnih otoka i otočića o kojima su strani novinari pisali s oduševljenjem, nazvavši ih biserima u srcu mora.

U središtu novinarske pažnje bile su ljepotice iz najvećih londonskih aristokratskih krugova, koje su u Jadran doputovale dvjema jahtama, »Leander« i »Ryon«, a koje su se na kraljevu jahtu prekrcale negdje između Šibenika i Murtera. Najveći misterij predstavljala je lijepa, šarmantna Amerikanka Simpson od koje se britanski suveren nije odvajao i zbog koje će u prosincu 1936. godine abdicirati, odložiti krunu novovjeke kraljice mora. Strogi čuvari puritanskog morala nisu imali milosti prema boginji američke ljepote i njenim dražima, jer po rođenju nije bila aristokratkinja, plemkinja s poveljama i pečatima, već samo obična građanka.

Prije nego što je engleski kralj stigao u Šibenik, engleska književnica Keri, spisateljica jedne poznate knjige o Dalmaciji, u intervjuu londonском »Staru«, izjavila je da je Dalmacija najljepši kraj u svijetu, a slikovite ženske na-

## POSJET ENGLESKOG KRALJA ŠIBENIKU 1936.

### EDUARD VIII I KATEDRALA



Eduard VIII prilikom posjeta Šibeniku kolovoza 1936. godine

rodne nošnje iz okolice Sibenika nešto najljepše što je ikada vidjela na svojim putovanjima kroz svijet.

Eduard VIII zadržao se u Šibeniku veoma kratko, izjavivši da je očaran njegovim ljepotama. Nakon krstarenja po Jadranu izjavio je da je naša obala najdivnija na svijetu, što će četrdesetak godina poslije potvrditi američki i sovjetski astronauti, a naši gradovi da su divne umjetničke građevine koje plijene svojom jedinstven-

om ljepotom i da predstavljaju majstorsko djelo u kojem su izraženi estetska profinjnost i urbanistički smisao generacija koje su ih stvarali. Šteta je što ta i slična priznanja ne koriste turistički vodiči i prospekti na engleskom tekstu. Zašto bi, što je inače praksa, tekstovi na pojedinim jezicima morali biti identični. Engleski turisti rado bi pročitali što je o Kornatskom otočju napisao njihov proslavljeni pisac Bernard Shaw, a francu-

ski da su se pokraj Zadra rodili preci njihova slavnog književnika Emile Zole, a o čemu je u biografiji o svom ocu pisala njegova kćerka.

Naši i strani novinari naprosto su se natjecali tko će iz neposrednije blizine snimiti kralja i gospodu Simpson o kojima je u svjetskoj štampi ispredale kojekakve priče. To je uspjelo jednom američkom novinaru-fotoreporteru, koji je taj snimak, vrijedan čitavo bogastvo, poslao posebnim avi-

onom u New York. Neobično u svemu tome jest to što je taj američki novinar-fotoreporter svoj snimak, objavljen u svim svjetskim dnevnicima, popratio tekstom o posjeti engleskog kralja i gospode Simpson šibenskoj katedrali Sv. Jakov. Evo tog teksta u slobodnu prijevodu:

— Pristup u katedralu Sv. Jakova u slikovitom Šibeniku bio je zabranjen svim osobama koje nisu nosila sveto odijelo. Suveren je imao doći u Katedralu točno u 10 sati. Ja sam u jednom šibenskom samostanu »posudio« fratarsku mantiju i ušao u Katedralu i stisnut u klupi skrušeno molio.

Odjednom potrnuh! Preda mnom je stajao biskup sa svim svojim isignijima i naredio mi da zauzmem mjesto u koru. Zvona su zazvonila, orgulje zabrujale, a moje je srce htjelo iskočiti. Došao je engleski suveren i stao razgledati veličansvetne stupove i lukove genijalnog Dalmatinca i Firentinca, diveći se njihovoj umjetnosti... Eto ga sve bliže koru, velikom oltaru... Stisnuo sam svoju »kameru«, ruke su mi drhtale... i... škljoc... sve je bilo gotovo!

Američkom novinaru i njegovoj maštovitosti ne možemo zamjeriti što je izmislio kraljev posjet Katedrali u Šibeniku, jer mu je kao poznavaoocu umjetnosti bilo nezamislivo da nitko kralja nije upozorio na građevinu koja se sa svojom raskošju ravnopravno nadmeće s najljepšim crkvama zapadne Evrope, a koja, utonula u nemir šibenskih krovova, nadmoćno vlada gradom i lukom, koja je bez premca u Sredozemlju.

Ivo MILETA

## MALI OSVRT

## Pravo pješaka

Za koga su trotoari? Ako su namijenjeni za pješake onda ih ustupimo pješacima. A ako su uzurpirani (kao što i jesu) od vlasnika motornih vozila, onda se odlučimo: ili s njih potpuno izbacimo pješake i dajmo ih limenim nakazama koje nazivamo automobilima (koji su u ovom gradu dosadili i »bogu i vragu«).

U nas vlasnici automobila drastično ugrožavaju svaku i najmanju pješačku oazu (tamo gdje je ima, a nema ih baš mnogo). Oni ugrožavaju gotovo sve izuzevši stepenica i krovova kuća. Kakvu sliku njihova uzurpacija pruža najbolje se vidi ako se »prošetate« (čuvajte se tada!) Ulicom Bratstvo jedinstvo.

Istina, ovaj naš grad leži neugodno, na padini je brda, što ne znači da se u njemu ne mora regulirati prometnica s pješačkim stazama i zonama. Drugim riječima: ne mora značiti da zbog toga treba imati tako nesređenu situaciju i do te mjere dopuštati vlasnicima vozila da vršljaju gdje god hoće. Zar se ne vidi: automobili ne poštuju znakove zabrane i parkiranja, parkiraju svugdje: na dopuštenim i nedopuštenim mjestima, pred izlozima radnji, ispred kućnih pragova, na travnjacima pored trotoara (slučaj ispred zgrade Ekonomskog fakulteta) itd, itd.

Obično vlasnici vozila pitaju gdje ćemo parkirati vozilo, kako. Zašto se o nama ne misli. Ako oni tako govore, njima treba odgovoriti: to se pješaka ne mora ticati. On ima pravo da nesmetano i sigurno korača svojim dijelom prometnice.

Pješak ne smije ugroziti sredinu niti krajičak ceste a jedno vozilo, jedan građanin za upravljačem, ima pravo da koristi gradsku prometnicu (čistu i nesmetanu) i uz to uzima sebi pravo da se kreće gotovo gdje može i hoće: da parkira na pješačkoj stazi, iza znaka zabrane, i spred kućnog praga, ispred radnje, ispod prozora nekog stana, na travnjaku, u portunima itd.

Tko mu ta prava daje? Tko? I zašto?

Zašto se tu ne napravi red. Red je propisan. Ozakonjen u suvremenom gradu zna svatko kuda ima pravo da ide pa bio to čovjek, životinja (na lancu) ili čovjek koji upravlja »životinjom« čija se forca mjeri konjskim snagama.

UREDNIK

## VRIJEME ZA NABAVKU OGRIJEVA

Posljednji dani ovogodišnjeg kalendarskog ljeta donijeli su mnogo toplih sunčanih sati, koji su nas često podsjećali na dane srpnja i kolovoza. I malo je tko u to vrijeme pomislio na nadolazeću jesen, na zimu, na kišu buru, možda i snijeg, na niske zimske temperature. Mislili su, ipak, oni koji se još uvijek nisu pobrinuli za to kako će se u svojim stanovima grijati ove zime, osobito ako to i dalje rade pomoću drva i uglja. Jer, unatoč rujanskom suncu upravo je sad pravo vrijeme za nabavku ogrijeva, dok ga još ima i dok nisu počele one naše uobičajene gužve za drva, ugljen ili ulje za loženje u prvim hladnim danima.

Kako stojimo i kako ćemo stajati ove zime s ogrijevom - odgovor na to pitanje pokušali smo prije neki dan dobiti na nekoliko različitih prodajnih mjesta u našem gradu.

Petar Lazinica, poslovođa prodavaonice broj 123 veletrgovačkog poduzeća »Šibenka«,

OOOR-a »Maloprodaja«, koja je smještena na Biocima rekao nam je: »Trenutno u skladištu imamo oko 1000 metara prostornih bukovich drva 1. i 2. klase, koja se prodaju po cijeni od 440 dinara po metru te ugljena lignita čija cijena iznosi 730 dinara za jednu tonu. Očekujemo ovih dana i veću količinu mrkog ugljena u vrećama. ali cijena još nije određena, a također i novu pošiljku bukovich drva svih triju klasa.«

— Ima li problema? — pitali smo.

»Ima, i to dosta. Jedan od problema je i kasno prijavljivanje mnogih sindikalnih organizacija za nabavku ugljena. Umjesto da to učine u toku lipnja, srpnja ili kolovoza, mnogi nam tek sad šalju narudžbe. Zato smo privremeno, zbog pomanjkanja skladišnog prostora, morali obustaviti nabavku drva. Drugi su nam problem visoke cijene koje za prijevoz drva iz Drvara i Grahova traže radne or-

ganizacije iz ovih mjesta, a koje ne možemo uklopiti u prodajnu cijenu drva. Pokušat ćemo, zato, u suradnji sa splitskim prijevoznim poduzećem »Jadrantrans«, osigurati prijevoz drva iz Bosne po prihvatljivijoj cijeni. Vjerujem, i pak, da će drva i ugljena biti ove zime za sviju dovoljno, a bilo bi ih dobro i kupiti na vrijeme kako bi se izbjegle nepotrebne, ali na žalost uobičajene gužve na samom početku zime«, rekao nam je na kraju Petar Lazinica.

Krećući dalje u potrazi za ogrijevom, dospjeli smo u osnovnu organizaciju udruženog rada »Ina — trgovina« popričali s komercijalnim referentom za maloprodaju, Stipom Radićem.

Ulja za loženje će, saznali smo, biti ove zime u dovoljnim količinama i prodavat će se — kao i dosad — na svim benzinskim stanicama po prošlogodišnjoj cijeni od 2.80 dinara. Poskupljenje je u toku zime moguće, ali će — po svojoj prilici — biti neznatno.

U šibenskoj poslovnici »Ina — naftaplin« slična je situacija. Plina zasad ima dovoljno, a prodaje se u bocama od 10 kilograma po cijeni od 58, 20 dinara.

Ogrijeva, dakle, ima i zasad ga nije problem nabaviti. Mi ćemo, ipak, slijedeće naše uobičajne i uvriježene navike, redove pred svim ovim prodajnim mjestima stvoriti tek onda, kad zapušu prve prave bure i kad zaključimo da su naši stanovi postali zaista neugodno hladni.

Živana PODRUG

## Nove perspektive stambene izgradnje

Stambena izgradnja trebala bi se ubuduće odvijati u skladu sa stvarnim potrebama udruženog rada i na prostorima na kojima će, prije početka građevinskih radova, biti riješeni svi infrastrukturni problemi i ureden okoliš. Sve ovo predviđeno je Nacrtom novog Samoupravnog sporazuma o izdavanju i raspoređivanju sredstava za zadovoljenje stambenih potreba u osnovnim organizacijama udruženog rada i radnim zajednicama, koji je u svim ovim sredinama trebao biti raspravljan do 15. rujna. Međutim, kako saznajemo u Samoupravnoj interesnoj zajednici u stambenoj oblasti, dosad je rasprava o ovom dokumentu održana u svega 18 radnih kolektiva na području općine, dok se ostali još uvijek nisu izjasnili o njegovim postavkama.

Neshvatljivo je pomalo da oni koji bi u ovoj situaciji trebali biti najzainteresiraniji pokazuju za novi Samoupravni sporazum tako malo zanimanja. U SIZ-u ipak vjeruju da će ovaj dokument biti u svim radnim sredinama razmotren, prihvaćen i potpisan najkasnije do konca listopada, jer o njemu ovisi cjelokupna stambena politika na našem području, posebno usmjerena stambena izgradnja.

Prvo stambeno naselje u Šibenu, koje bi se trebalo graditi u skladu s intencijama usmjerene stambene izgradnje bit će Vidici. U vezi s tim, Samoupravna interesna zajednica u stambenoj oblasti organizirat će, također koncem listopada, savjetovanje o usmjerenoj stambenoj izgradnji, nakon kojeg bi trebao uslijediti Sporazum o odnosima svih sudionika u pripremi, izgradnji i korištenju stambenog naseija Vidici.

Z. P.

## Akviziterska prodaja knjiga

Škola kao institucija vrlo je pogodno tržište za plasman različitih roba. Na učenike i nastavnike računaju trgovci svih vrsta. Oni znaju da roditelji, ma kako bili u teškoćama, nastoje nabaviti sve ono što škola preporučuje ili zahtijeva kao potrebno za učenike. Zbog toga u škole često navraćaju trgovci i akviziteri izdavačkih poduzeća s pokušajem da plasiraju artikule koje prodaju uz prilično veliku proviziju.

Ako nastavnici i učenici nisu oprezni, ako ne računaju i na to da sve što se školi nudi ne mora i biti za školu i za učenika, onda dođe i do orga-

niziranog rada na prodaji određenih artikala bez kojih učenici mogu. Djeca od nastavnika dobivaju preporuku da nešto treba kupiti, zatim od roditelja traže novac (a roditelji često gundaju i protestiraju i na kraju daju) i pune džepove akviziterima i trgovcima.

Svaka čast akviziterima koji nude ono što je zaista djeci, a i drugima potrebno i što će im koristiti u školi i izvan nje. Ali, ruku na srce, ima i onih kojima je uvijek u prvom planu laka zarada. Od nasrtaja takvih i djecu i roditelje trebalo bi zaštititi.

R. TRAVICA



## nekad i sad

## R I V A

Putnički dio šibenske rive, Obala oslobođenja, pretrpjela je u zadnjih 80 godina najveće promjene. Snimak šibenske rive (lijevo) iz početka ovoga stoljeća i današnji njen izgled u nedvojbeno potvrđuju. Blok zgrada ispred Kneževih palače, zatim Ulica među bika-rijama, te hotel »De la ville« nestali su u značnom napadu na grad 13. prosinca 1943. godine i na tom prosto-

ru podignuta su tri zdanja — hotel »Jadran«, zgrada Općinske skupštine i kino »Šibenik«. Međutim, kuće u prvom planu slike (desno) ostale su gotovo nepromijenjene. Obalni dio zajedno s prometnicom izgrađeni su u prvim godinama nakon rata, no u zadnje vrijeme zbog poniranja rive potrebno je izvršiti njeno saniranje.



Detalj s gradske tržnice

## Odiseja tržišne inspekcije

Velik broj domaćih i inozemnih posjetilaca, rekordan broj ostvarenih noćenja, prepuna parkirališta, redovi pred prodavaonicama — ovo i mnogo štošta još, govori u prilog činjenici da je protekla turistička sezona bila i više nego uspješna. Ali, ne možemo, a da ne dodamo i — kako za koga. Jer, dok su ugostitelji, prodavači i, zna se — preprodavači (na)punili kase i džepove, korisnici njihovih usluga posezali su u svoje džepove, najčešće, dublje negoli je bilo potrebno.

Najbolja ilustracija za ovo je podatak da su nasi građani, a posebno strani i domaći gosti, u velikom broju slučajeva bili zakidani, neovisno o tome da li se to odnosilo na količinu, kvalitetu i cijene robe, ili na pružanje drugih usluga.

Ako se pozovemo »na teoriju«, zakoni i propisi štite nas i više od onoga što obično pretpostavljamo. Ali, u praksi, (kako to obično biva) stvari stoje drukčije.

Tržišna inspekcija Skupštine općine Šibenik, koja djeluje pri Općinskom sekretarijatu za privredu i odnose u udruženom radu, radila je ovog ljeta puno više i bolje od onoga što bi se dalo zaključiti iz spomenutog podatka. Naglasak je bio na složenijim, krupnijim i značajnijim akcijama. I pored svih teškoća i neriješenih kadrovskih, materijalnih, tehničkih, organizacijskih i drugih pitanja, inspekcija je ostvarila značajne radne rezultate.

Posebna pažnja bila je posvećena zaštiti potrošača u ugostiteljstvu i trgovini. S tim u vezi, provedeno je, zajedno sa Savjetom potrošača, nekoliko korisnih akcija. Naplaćivane su kazne na mjestu događaja i to za svaki prekršaj u trgovini 500 dinara, a u ugostiteljstvu 1000 dinara. Najveći broj mandatnih kazni naplaćen je zbog kršenja Zakona o ugostiteljskoj i turističkoj djelatnosti ili pak zbog nepoštivanja Zakona o prometu roba i usluga.

Osobito velik broj prekršaja zabilježen je kod privatnih ugostitelja, koji su često (neopravdano) povećavali cijene, nisu izdavali račune za svaku pojedinu uslugu; prijavljivanje gostiju (ako ga je uopće bilo) obavljalo se nepravodobno, cjenici su zaista postali prava rijetkost, a normativi za pojedine prehrambene artikule naprosto su »iščezli iz upotrebe«.

Stanje nije bilo bolje ni u trgovini. Naprotiv, u pojedinim slučajevima pokazalo se da se na pola kilograma određenog prehrambenog artikla, kupac zakida čak 5 do 10 dinara. Kako već rekostmo, različite su nam bile preokupacije i — zarade ovog ljeta.

A sad nešto što, po svojoj prilici, nije mimoišlo nikoga od nas, jer je »aktualno« uvijek. Neizdavanje računa za kupljenu robu postalo je toliko uobičajeno (štoviše i normalno), da mnogi ne znaju kako je to zapravo prekršaj. Naime, 16. kolovoza ove godine stupio je na snagu zakon koji obvezuje sve radnike-blagajnike u prodavaonicama, na izdavanje kasa ili paragon-blokova i računa potrošačima, bez njihova posebnog zahtijevanja, izuzevši prodaju kruha, mlijeka, novina, časopisa i cigareta, gdje to nije potrebno. No, i nakon toga, kako se može primijetiti, osim na papiru, sve je ostalo isto. Teško li je promijeniti »stare, dobre navike«?

A ako vas zanima koliko kvalitetnu hranu jedete, onda svakako pročitajte i ovo: Veterinarski zavod iz Splita izvršio je analizu ispravnosti pojedinih živežnih namirnica. Od 12 uzoraka, koliko ih je podvrgnuto analizi, 7 je bilo neispravno!

### JAVNA ZAHVALA

U nemogućnosti da pojedinačno zahvalimo ovim želimo izraziti duboku zahvalnost svim prijateljima, drugovima i znancima, radnim i drugim organizacijama koje su suučestvovala u našoj boli za izgubljenim

### ANTUNAC KRSTE-ČIČAN pok. IVE

izrazili nam sućut osobno, brozjavom ili na drugi način, prisustvovali pogrebu, i položili cvijeće i vijence na odar kao i svima onima koji su pomogli i bili s nama u najtežim trenucima. Posebno zahvaljujemo dru Vanji Matić, koja je nesebičnim zalaganjem olakšala posljednje trenutke dragom nam pokojniku.

Obitelj ANTUNAC

Tržišna inspekcija radila je i na sprečavanju šverca i preprodaje, ali zbog nedovoljnog broja inspektora, samo četvori preprodavača zaplijenjena je roba i upućeni zahtjevi sudu za prekršaje. A bilo ih je sigurno više.

Radi pojačane kontrole pružanja usluga građana u domaćinstvima, uz četiri stalna, angažirano je još šest ovlaštenih inspektora, članova općinske uprave. Oni su radili unaprijed određene zadatke: prijavljivanje gostiju, prehranu u domaćinstvima, cijene pansiona, i slično. I da ne duljimo, ovaj prikaz rada Tržišne inspekcije završit ćemo brojevanjem podacima. U ovogodišnjoj turističkoj sezoni izvršeno je ukupno 780 inspeksijskih pregleda, upućeno 150 zahtjeva sudu za prekršaje, doneseno 35 raznih rješenja, naplaćeno mandatnih kazni, na mjestu događaja, u iznosu od 100.000 dinara. Osim spomenutih podataka, u izvještaju inspekcije za navedeno razdoblje, pročitali smo i ovo:

OUR »Jadranservis« Šibenik prilikom prodaje vozila unaprijed je primao uplate, međutim, nakon dostave vozila, pri konačnom obračunu, nije priznala kupcima odgovarajuće (uobičajene) kamate za naplaćenu svotu. Zbog toga, je podnijeta prijava za privredni pristup, i dat prijedlog da se radnoj organizaciji oduzme svota od 88000 dinara, koju je zaradila neobračunavanjem kamata kupcima, za unaprijed uložena sredstva.

Zanatsko-građevinsko i uslužno poduzeće »Komunar«, prilikom obavljanja zanatskih usluga, naplaćivalo je veću cijenu od stvarne. Naime, kontrolom je ustanovljeno da se cijena za usluge formirala na osnovi utrošenog materijala, rada i poreza. Uvidom u radne naloge i izdatnice materijala, u nekoliko slučajeva utvrđeno je da je utrošeno manje radnih sati i materijala, nego što je poduzeće fakturiralo stranci. Protiv radne organizacije podnijeta je prijava za privredni pristup i dat prijedlog za oduzimanje 75000 dinara.

Iz svega se može zaključiti samo jedno: »čuvari« su nam bili brzi, efikasni i produktivni. Pa ipak, i pored čestih intervencija i stalne kontrole nadležnih organa, zakidanje potrošača zadržalo se i dalje, u ustaljenim formama i okvirima. I, dapače, poraslo.

K. E.

## Pisma uredništvu

### Šibenski list - dio moga grada

Poštovani družo uredniče,

Obratio sam se cijenjenoj redakciji »Šibenskog lista« s molbom da mi se šalje list, koji nosi ime ponosnog i revolucionarnog grada u kojem sam rođen prije šezdeset godina. I mnogo hvala redakciji i preplatnom odjelu koji mi je krajem prošlog mjeseca počeo slati list. Ne živim u Šibeniku već pune 34 godine.

Kad čitam naš list imam osjećaj da živim u samom gradu gdje sam proživio svoju mladost (iako je bila teška i goraka) do jeseni 1943. godine. Sada znam gotovo za sve događaje, uspjeha koje naši radni ljudi postižu u samoupravnoj socijalističkoj zajednici bratskih naroda i narodnosti. Ponosim se ovim listom. Bez nje ga se nisam osjećao potpunim Šibenčaninom. Kad dobijem list onda ga pročitam s velikim zanimanjem. Sve me interesira.

Evo vam i jedan prijedlog. Budući da velik broj Šibenčana živi u Zadru, bilo bi potrebno da se svi pretplate na list kao što sam to učinio ja. Mnogo hvala, družo uredniče, na uvrštenju ovog mog pisma. I želim svim radnim ljudima Šibenika i vama u kolektivu mnogo uspjeha u širenju našeg lista.

Sime KLARIĆ  
Put XIX divizije  
Zadar

### Nedostaje organiziranost

Poštovani uredniče, Svakim se danom u našem gradu povećava broj vozila. Kao što svi znamo Šibenik raspolaže s vrlo malim parking prostorom. Vozila nam stoje po ulicama, na onom mjestu gdje tko uspije parkirati. Naše omiljeno šetalište, Poljana

maršala Tita, uvijek je puna vozila većim dijelom godine. Znamo da u samom središtu grada nema mjesta za parkiranje, ali zato ima dosta prostora u ostalim predjelima grada. Ima površina koje bi se mogle asfaltirati, kao što je to na nekim mjestima učinjeno. Spomenuto bih i lijepo uređen prostor ispred Specijalne osnovne škole na Šubićevcu, te prostor okolnih nebodera, zatim imamo primjer kako je to uređio vlasnik restorana »Uzorite« na Šubićevcu. Prijašnji neravni teren asfaltirao je vrlo solidno, što može biti primjer drugima.

Imamo dosta neuređenih prostora ispred naših zgrada i nebodera koji bi se mogli uređiti, samo nam nedostaje organiziranost da obavimo taj posao.

GRAĐANIN

### VODOVOD U DONJEM POLJU?

U mnogim predjelima naše općine izgrađena je vodovodna mreža. Međutim, vrlo je mali broj naselja u kojima se stanovništvo služi cisternama i bunarima. Među njima je i Donje Polje. To prigradsko naselje, kao malo koje na ovom području, ima odlične uvjete za uzgoj povrća i voća. No, dosad ništa nije učinjeno da se dovodom pitke vode iskoriste prirodne mogućnosti tog kraja. Navodno, i sam investitor, »Vodovod i kanalizacija« ne želi se upustiti u investiranje toga objekta baš iz razloga, što je Donje Polje dosta rastrkano naselje i što ono zauzima oveći prostor. Bez obzira na to trebalo bi da nadležni činovnici u Općini u svoj plan investicija naznače i izgradnju vodoopskrbnih objekata u onim naseljima koja su još ostala bez pitke vode.

Joso JUNAKOVIĆ,  
Dubrava

## FILATELIJA

### Naš grad na markama



Šibenik zauzima ugledno mjesto u našoj filateliji, koliko sa brojem maraka izdanim u njegovu čast, toliko sa aktivnostima članova — DRUŠTVA FILATELISTA I NUMIZMATIČARA — ŠIBENIK, koje je usko povezano sa filatelista Zadra i Splita, te s raznim filatelističkim društvima u državi.

Društvo je preko vrlo stručnih članova filatelista uspjelo prirediti samostalno filatelističke izložbe, a i sa svojim izloščima sudjelovati na drugim izložbama u zemlji.

Posebno treba istaknuti izdavačku djelatnost društva, koje je tiskalo veliki broj prigodnih razglednica i prigodnih omotnica s vrlo ukusnim specijalnim pečatima na markama.

Na ovaj način društvo je manifestiralo svaki povjesni, privredni i politički događaj Šibenika i njegove regije, pa je ovo primjer, kako filatelija ne smije biti sama sebi svrhom, već mora pratiti sve društvene pojave, čime će sebe najbolje afirmirati.

Općina Šibenik odavno je uočila aktivnost ovog društva i osigurala mu radne prostorije u glavnoj ulici grada, čime se malo koje filatelističko društvo može pohvaliti.

Ova marka je, prema općem mišljenju filatelista, doista reprezentativna marka Šibenika. Bila je izdana 24. rujna 1966. povodom proslave 900-godišnjice grada, a predstavlja panoramu Šibenika iz 1570. godine, a uzeta je iz originalnog bakroreza MARTINA KOLUNICA-ROTE iz Šibenika (1532 —1596.), uz oznaku jubilarne godina i nominalom od din. 0,30.

Tisak je duboki linijski, zupčanje 12 i po, nacrt B. Lazarevića, rez T. Krnjaića, a boja je veoma brižljivo i uspjelo odabrana za ovakav stari bakrorez, ona je bakarna odnosno tamnocrvenojorgovanasta.

Nešto više o markama Šibenika i filateliji uopće drugom prigodom.

Andro BANE

Razgovor s Anom Roje

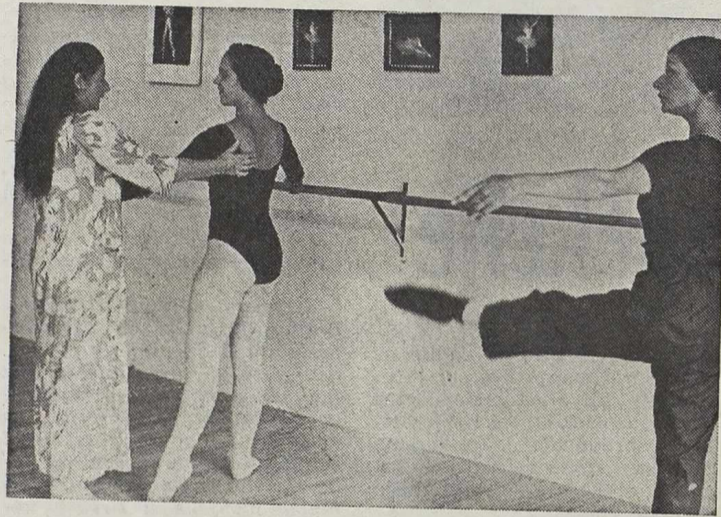
## ŠANSE ŠIBENSKOG BALETA

Baletni studio, koji je svoj ponovni rad u Šibeniku počeo krajem proljeća, nastavlja ga ovih dana. O tome kakve su šanse za nastavak njegova djelovanja, rekla nam je, između ostaloga, nešto i naša poznata primabalerina, danas baletni pedagog, Ana Roje, iz čije je baletne škole i potekao šibenski Studio.

Kad govorimo o baletu u Šibeniku, sigurno je da ne možemo govoriti na isti način kao, na primjer, o pjevačkom društvu »Kolo« ili Šibenskoj narodnoj glazbi, društvima koja već desetljećima predstavljaju pravu tradiciju kulturno-umjetničkog bavljenja u našem gradu. No, uz malo truda i razumijevanja društvene zajednice i na način na koji se o nedavna počelo raditi, mogao bi uskoro i balet postati činjenica koja se ne može mimoći u kulturnom životu grada. Pogotovo zato što u Šibeniku postoji Muzička škola, po karakteru, dakle, baletu najbliža profesionalna ustanova.

Kao što je vjerojatno poznato, ovih dana traju upisi u Baletni studio, koji je od proljeća počeo raditi u VK »Krki«. Poslije nekoliko godina odlazaka u Primošten, šibenska djeca (i njihovi roditelji) konačno mogu odahnuti od autobusa i putovanja i posvetiti se satovima baleta daleko temeljitije nego do sada. Prostorija koja je adaptirana u »Krki«, odgovara svim potrebama svoje namjene: opskrbljena je diskotekom klasične muzike, ogledalima, garderobom, kupljen je pianino. Po izgledu ne zaostaje za prostorijama u profesionalnoj baletnoj školi Ane Roje i Oskara Harmoša u Primošteni. No, nisu samo prostorije preduvjet za dobar rad, ili za rad uopće! I ovaj put je presudna bila dobra volja i

entuzijazam nekolicine ljudi, uglavnom aktivista Općinske konferencije Saveza društava »Naša djeca«, u čijoj organizaciji Studio danas radi. Možda to naoko nije najlogičnija veza, možda bi logičnije bilo da Studio djeluje u sklopu, na



Ana Roje sa svojim učenicama

primjer, Centra za kulturu ili Muzičke škole (ovo zadnje će se s vremenom, vjerojatno i realizirati), no Društvo »Naša djeca« u suradnji sa Sekretarijatom za društvene službe općine, jednostavno se prvo angažiralo oko ponovnog pokretanja Studija. I može se o-

tvoreno reći, da nije bilo te inicijative, šibenska bi djeca još dugo putovala na satove baleta u Primošten. I to samo dvaput tjedno, dok Studio danas radi svakodnevno. A ne treba ni spominjati da ih vjerojatno ne bi bilo gotovo tri stotine, koliko ih se proljetos upisalo. Šibenski Baletni stud o postao je jedan od najmasovnijih ne samo u našoj regiji. Sasvim je sigurno da sva ta djeca i omladina neće i ne mo-

sti. Sudeći po svemu, sve to nije dovoljno ovom gradu i, da tako kažemo, nadležnim organima, koji se već od samog početka nekako maćehinski odnose prema Studiju. Rijetko da bi se u nekoj sredini već na početku toliko malo brige pokazalo za jedan tako koristan vid društvenog angažmana mladih, kakav je Baletni studio. To će biti tema našeg posebnog komentara kojeg ćemo ovaj put, iz naprosto taktičkih razloga, prešutjeti.

Kao što smo rekli na početku, šibenski Baletni studio izdanak je Škole klasičnog baleta ruskog stila Ane Roje i Oskara Harmoša, koja posljednjih sedam godina djeluje u Primošteni. I ovoga ljeta su u njoj radili poznati baletni umjetnici iz cijelog svijeta (dio njih imali smo priliku vidjeti u četvrtak na koncertu u Kazalištu). Iskoristili smo boravak poznate umjetnice u Primošteni da je upitamo, kako gleda na postojanje studija u Šibeniku:

»Čula sam o vašem novom Studiju, no nisam ga, na žalost, mogla posjetiti zbog prevelikih obaveza ovdje. Moram prije svega reći da me veseli njegovo postojanje, pogotovo zato što je ta škola počela ovdje, u mojoj. Onda kad je Šibenik ostao bez studija, ja sam ustupila svoju školu deset mjeseci u godini. Sreća da smo to onda tako bili napravili, i da smo bili u tome ustrajni. Danas više nego čvrsto vjerujem da će se ta škola održati i da bi mogla solidno raditi. Ja ću pomoći sa zadovoljstvom. Sad dosta intenzivno radim u Bostonu u mojoj tamošnjoj školi, no to ne znači da nisam spremna doći u svakom trenutku kad me se pozove, kad zatrebam. A kad se za koju godinu vratim, kanim razviti djelatnost u svim školama u Dalmaciji (Split, Trogir, Zadar), i budući da ću biti u Primošteni, najbliža će mi po svemu biti šibenska škola! Treba iskoristiti sposobnost te djece koja se ovdje kod nas, u Dalmaciji, (ne želim naravno vrijeđati ni druge), radaju s slobodom pokreta, osjećajem za ritam i muziku. Ja svaki put »pokupim vrhne« iz vaše škole, pa i sad u svojoj imam dvije curice koje mnogo obećavaju. Čujem da nema nijednog dječaka! To je šteta. S tim ću se ja pozabaviti kad dođem. Mislim da treba neke stvari objasniti i djeci i roditeljima, određenim temperamentom, treba razbiti ogradu koja tu postoji. Ples nije samo »ženska« umjetnost. Uostalom, u povijesti su najprije samo muškarci plesali, žene su se uključile kasnije. Kažem vam, ta šibenska Baletna škola bi se, pogotovo sada, mogla sasvim solidno razviti. Pozdravite svu tu djecu i recite im da evo mene da uskoro zajednički radimo! A za najbolje su uvijek otvorena vrata Baletne škole Ane Roje i Oskara Harmoša...«

To nam je rekla naša legendarna Zisel. Pa ako ona vjeruje u našu baletnu školu, zbog čega joj i mi ne bismo poklonili povjerenje? Djece koja žele plesati ima, prostor je ovaj put osiguran i sasvim prikladan, školarina umjerena i pristupačna svima. S vremenom, trebalo bi, kako rekostmo, Baletni studio možda priključiti Muzičkoj školi, angažirati pedagoge, nastavnike glazbe u njegov rad. Kako sad stvari stoje, sve ovisi o tome koliko nam sve to treba. Djeci treba, o tome nema sumnje, o tome svjedoči i njihova masovnost, no — treba li ovom gradu...

J. GRUBAČ

raju postati baletni umjetnici, no dovoljno je i to što se okupljaju u svoje slobodno vrijeme u aktivnosti koja razvija njihove fizičke sposobnosti, koja pozitivno djeluje na stvaranje njihovih društvenih navika i obaveza, koja ih upućuje u »tjane« plesne i muzičke umjetno-

AMATERSKO STVARALAŠTVO  
U OPĆINI ŠIBENIK

Amatersko stvaralaštvo, odnosno amaterska kulturno-umjetnička aktivnost važan je element kulture u najširem smislu za svako područje, a posebno za mjesta izvan općinskih centara. Za područje općine Šibenik amatersko kulturno-umjetničko djelovanje ima izuzetno značenje, jer je stanovništvo općine Šibenik raspoređeno na velikom prostoru; izvan grada Šibenika živi više od 50.000 stanovnika u više od 80 mjesta, sela i zaselaka. Sigurno je da tzv. »gostujuća kultura« ne može u ta mjesta dospjeti pa prema tome ni vršiti kulturni utjecaj. Ostaje, dakle, kao nasušna potreba njegovanje amaterskog stvaralaštva različitim oblicima i sadržajima u okviru društvenih organizacija, u prvom redu u okviru kulturno-umjetničkih društava.

U posljednjim godinama, nakon gotovo dvadesetogodišnje stagnacije, ponovno je i na našem području počeo da buja amaterski kulturno-umjetnički rad, posebno u zapadnom dijelu naše općine. Danas već možemo govoriti o značajnom amaterskom stvaralaštvu na otoku Murteru (dramski, glazbeni, folklorni), pa u Vodicama i Tribunju (glazbeni, vokalni, folklorni), Pirovcu, Zlarinu, Jezerima (folklor), Zatonu (vokalni, folklorni), Krapnju—Brodarici (folklorni), a od nedavna i u Skradinu. Ostaje kao zadatak da se ponovno oživi kulturno-

umjetnički rad u južnom dijelu naše općine, u Primošteni i Rogoznici gdje postoje dobri uvjeti, tradicija i želja, a posebno u zagorskom dijelu koje upravo vapi za kulturnim priredbama. SIZ za kulturu općine Šibenik izuzetnu pažnju posvećuje zadatku oživljavanja i razvijanja kulturno-umjetničkog rada na širem području naše općine. Zato su u ovoj 1978. godini u odnosu na 1977. godinu sredstva za rad kulturno-umjetničkih društava više nego udvostručena. Dok je i u 1977. godini za programsku djelatnost kulturno-umjetničkih društava odvojeno svega 500.000,00 dinara, ove godine planirano je milijun 200.000,00 dinara, ne računajući sredstva za investicije, otplatu anuiteta i općinske kulturne manifestacije (npr. Dani kulture općine Šibenik).

No, sigurno je da bez objekata kulture (domova kulture) ne može biti ni kvalitetnog kulturno-umjetničkog rada. Zato je potrebno pristupiti planskom ulaganju u adaptacije i popravak postojećih i izgradnju novih objekata za domove kulture u većim mjestima naše općine. Jasno nije to moguće ostvariti u kratko vrijeme i zato je nužno izraditi programe i potom prema prioritetima ulagati sredstva.

U tom smislu najdalje su stigli aktivisti Društva za unapređivanje Zlarina koji su izradili projekte za adaptaciju objekata za dom kulture u Zla-

rinu koji je pozitivno ocijenjen od Skupštine SIZ-a za kulturu općine Šibenik i upućen Republickom SIZ-u za kulturu radi sufinansiranja. Vjerujemo da će uskoro biti utvrđena financijska konstrukcija i da će uskoro i Zlarin imati funkcionalni objekt za društvenu i kulturnu aktivnost mještana i sve brojnih turista. Neće se tada kulturna aktivnost odvijati samo u ljetnim mjesecima u okviru priredaba manifestacije »Ispod leroja« već će se kulturni život (glazbeni, filmski, dramski, folklorni, likovni itd.) odvijati kontinuirano kroz čitavu godinu.

IVO LIVAKOVIĆ

## Rekli su o odgoju

»Ako roditelji dobro odgoje djecu, učinili su više nego da su im ostavili pusto blago i zlato u nasljeđu.«

(Aristotel)

»Ljudi najteže shvaćaju najjednostavnije stvari.«

(Feuerbach)

»Najbolji je put do istine da se stvari promatraju i istražuju, a ne da se uzimaju onako kako ih drugi opisuju.«

(Locke)

»Visoka svijest treba da bude prvo slovo abecede ljudskog značaja.«

(Feuerbach)

Nove knjige

onesin cvitan

samoupravljanje  
u upravnoj  
organizaciji

I u našim knjižarskim izlozima ovih dana pojavila se knjiga u nakladi Odbora za izdavačku djelatnost i Savjeta Sveučilišta u Splitu »Samoupravljanje u upravnoj organizaciji« iz pera dra Onesina Cvitanova.

Treba odmah reći: to je nesumnjivo još jedan bogat prilog znanstvenom pristupu obrade naše samoupravne teorije i prakse. Bogato i ukusno opremljena, studija dra Cvitanova ima vrlo pregledan raspored materijala. Pisana je tečno, dokumentirano i na bazi vrlo bogate literature i drugih izvora.

»Sa stajališta izgradnje socijalističkog samoupravljanja — kaže autor u kratkom predgovoru — jedno od složenih pitanja jest pitanje prevladavanja dominacije vlasti u društvu i krize dominacije hijerarhije u svim oblicima organiziranja. U uskoj vezi s tim određen je i položaj ljudi u upravnom aparatu države, ali i sami oblici takvog organiziranja u društvu...«

Ovaj dio uvodne napomene izražen u dvije rečenice jasno govori s kakvim se problemima ispreplela znanstvena misao autora i kakve odgovore daje ili pokušava dati u opsegu za koji, ponavljamo, možemo kazati da je značajan prilog u bogatoj riznici teorije našeg samoupravnog socijalističkog sistema.

U pripremi  
Dani kulture

Od 30. listopada do 7. studenog, ponovno će se održati Dani kulture općine Šibenik. Tokom osam dana, koliko će trajati, bit će održane dvije večeri folklorne, pjevačkih klapa, večer zborova, večer ozbiljne glazbe koju će pripremiti učenici Muzičke škole, dvije večeri dramskog amaterizma i jedna večer mješovitog programa koji će izvesti umjetnici Šibenčani koji žive i rade izvan Šibenika. Bit će također otvoren i Šibenski salon '78, likovna manifestacija na kojoj će izlagati likovni umjetnici iz Šibenika i, također, Šibenčani koji djeluju u drugim sredinama. Na nedavno održanom sastanku Odbora za organizaciju Dana šibenske kulture, utvrđene su komisije koje će obići teren i odabrati programe koji se tamo pripremaju. Prošle je godine bilo mnogo govora o tome da bi ovogodišnju manifestaciju trebalo sistematski pripremati tokom čitave godine. Koliko je od toga i kako realizirano, pokazat će ovogodišnji dani šibenske kulture.

J.G.



## Notes aktualnih tema

## Muke po Miti

Podijeljen je bio sportski tisak oko (ne)opravdanosti protesta veslača i vodstva »Krke«, vezane za odluku da se šibenski osmerac izostavi iz reprezentacije Jugoslavije, iako je riječ o državnom prvaku. Dvojbu je riješio sam »glavni krivac« savezni kapetan prof. Jože Ropret, pozvavši spomenutu šibensku posadu »pod za stavu« za predstojeće Balkansko prvenstvo. Taj Ropretov potez je zapravo priznata greška i prava je satisfakcija za prošlonedjeljne muke krkaša.

Veslačke muke po Miti (op. p. treneru »Krke« Milivoju Boraniću) nastavile su se, na žalost, i ovog tjedna. Predviđanja o »igri s normama«, što su javno istaknuta u jednom od ne tako davnih »notesa«, dobila su punu potvrdu u neodlučnosti saveznog kapetana i Predsjedništva VSJ da se odredi konačan spisak putnika za Svjetsko prvenstvo u Novom Zelandu. Službeno je potvrđena »javna tajna« da Savez nema dovoljno financijskih sredstava za odlazak svih posada, kako je put šibenskog četverca s kormilarom pod velikim upitnikom.

Sada je posve jasno da je savezni kapetan prof. Jože Ropret financijske teškoće VSJ pokušao riješiti »nemogućim« normama, koje je postavio ne samo pred krkaše, već i pred ostale kandidirane posade. No, kako su svi te norme ispunili, »igra u rukavicama« je propala, valja igrati »otvorenim kartama«.

U »otvorenoj igri« sredstva ne bi smjela biti problem. Ako su četiri posade putnicu za Novi Zeland zaslužile na stazi, novac za put se, jednostavno, mora naći. Veslači su zadnji, koje valja reducirati iz »plave« ekspedicije za Novi Zeland. Sredstva treba štedjeti na funkcionarima. Valja jednom prekinuti s jugoslavenkom bolešću da su funkcionari na putovanjima gotovo brojniji od natjecatelja (najsvežiji primjer je nedavno Plivačko prvenstvo svijeta u Berlinu). Kad je, pak, riječ o Grbelji, Despotu, Macuri, Huljevu i Banu, članovima »Krkina« četverca s kormilarom, osnovnim kriterijima valja dodati još jedan, u sportu i te kako priznat: fenomen zaslužnosti. Nepopularno i nepravedno bi bilo eliminirati mladiće, koji su već niz godina jedna od dvije najbolje jugoslavenske posade.

Ivo MIKULIĆIN

## Odjeci nastupa »Krkša«

## J. Grbelja: SPREMNI SMO

Posada »Krkina« četverca s kormilarom dolazi u »pravu« vrijeme u »pravu« formu. To je osnovni raport s prošlonedjeljnih nastupa šibenskih veslača u austrijskom gradu Beljaku. Prvog dana Šibenčani

su u okviru tromeča Austrija — Zapadna Njemačka — Jugoslavija stigli prvi na cilj. Evo što kaže najiskusniji član posade Janez Grbelja: — Nijemci nisu nastupili s najjačom posadom, ali su svejedno bili jaki. No, mi smo dovoljno spremni da ih sigurno pobijedimo...

Drugog dana, na tradicionalnoj međunarodnoj regati »krkaši« su bili peti. — Konkurencija je bila izuzetno jaka. Mi smo veslali kao nikad ove sezone, no bolji plasman od petog mjesta nismo mogli postići — govori trener »Krke« Milivoj Boranić.

»Krkša« su u Beljaku zadovoljili obje norme: i vremensku i plasmansku. — Naša posada je učinila ono, što je savezni kapetan od nje tražio. Zbog toga sam miran i neću nikoga moliti za bilo što. Savezni kapetan će, valjda, odlučiti kako valja. Po svojoj savjesti, — kaže Boranić.

— Vjerujem u Ropretovu pravednu odluku. Zaista smo spremni i zaslužili smo put u Novi Zeland — optimistički je završio J. Grbelja.

## REZULTATI U BELJAKU

Tromeč Austrija — Jugoslavija — Z. Njemačka: četverac s kormilarom: 1. Jugoslavija (Despot, Grbelja, Macura, Huljev, korm. Ban) — 3:37,66, 2. Z. Njemačka 6:38,54.

Međunarodna regata: četverac s kormilarom: 1. DR Njemačka 6:16,48, 5. »Krkša« 6:28,29. Četverac bez kormilara (Radečić, Gracin, Antić, Juras) osvojio je 2. mjesto u natjecanju seniora, dok je juniorski četverac (Blažević, Superina, Krasčić, Crnogaća) imao manje uspjeha.

## In memoriam: Nataša Beserminji

Nema više Nataše Beserminji. Nasilno je ugasnuo mladi život nekad istaknute šibenske stolnotenisačice. Riječ je o ig-



račici iz brojne stolnoteniske škole prof. Branka Toholja. Bila je višestruka pionirska prvakinja Dalmacije u ekipnoj konkurenciji, a dvaput i u paru, zajedno s Katicom Roša. Nataša je bila i u sastavu »Šibenika«, koji je 1975. u Sinju osvojio naslov prvaka Dalmacije. Bila je dobra učenica i sportašica. Dobar drug. Njezinim sportskim prijateljima i prijateljicama ostaje samo sjećanje.

Z. BUJAS

## M. Spahija ostavlja koševu

## Vrijeme rastanka

Mirjana Spahija se kao košarkašica rodila zajedno s prvim (zasad i jedinim) šibenskim ženskim košarkaškim klubom. Zajedno s njim je stjecala prva iskustva, učila košarku. Mijenjali su se treneri, lige, pa čak i ime kluba, ali Mirjana je uvijek bila tu, prisutna i vrijedna. Uvijek među najboljim, uvijek na svojoj poziciji centra.

Eto, prošlo je deset godina vjernosti košarci, i tko zna koliko utakmica (ni sama ne zna), a pred početak ove sezone najavila je oproštaj.

Zašto?

— Čini se da više ne bih mogla uskladiti sve svoje sportske, radne i privatne obveze. Nastup u prvoj ligi zahtijeva mnogo više treninga, s druge strane i privatne obveze rastu.

— Spomenuli ste jedinstvenu prvu ligu. Ne čini li vam se da ste sada svojim iskustvom najpotrebniji?

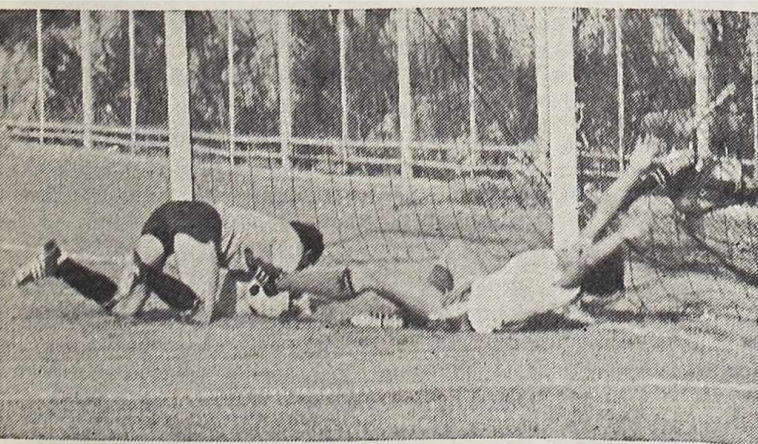
— Možda bih mogla pomoći, ali ja vjerujem u igracice što su ostale. Sposobne su izboriti dobre rezultate — siguran je opstanak. Ja ću pokušati pomoći s klupe.



— Vratimo se oproštaju. Da li vam je teško prestatu nakon deset godina?

— Nisam se tek tako odlučila. Sport, odnosno trening oduzimaju dosta, ali zato vraćaju još više. Zbog toga nisam nikad požalila.

— Oproštajna utakmica?



Detalj s utakmice »Metalac« — »Zadar«

— Ne znam. Ovisi o klubu. Vjerujem da će prirediti nešto. Željela bih i ja još jednom igrati s drugaricama iz onih naših prvih dana, Gordanom i Davorkom Rak i Katarinom Lešo.

Zaželimo i mi dostojan oproštaj jednoj od pionirki šibenske ženske košarke. Deset godina vjernosti, od najnižeg ranga do prve lige, zavređuju još jedan pljesak ljubitelja košarke.

## PROPUŠTENA POBJEDA

Igrači i vodstvo šibenskog »Metalca« žale za propuštenom prilikom. Uvjereni su da su s malo više sreće mogli pobijediti »Zadar«.

— Iskreno rečeno u početku smo se malo pribojavali Zadrana, koji su favoriti za 1. mjesto u Republičkoj ligi. — govori najbolji napadač »Metalca« Danijel Rak. — No, kad smo izjednačili dobili smo samopouzdanje. Sportska nesreća spriječila nas je da osvojimo i drugi bod. Gostujući vratar je zaista imao sreće kod udara Vukorepe i Živkovića...

— »Dinara« se pojačala za ovo prvenstvo. U nedjelju vam dolazi u goste...

— Iako je to tek četvrto kolo, mogu slobodno kazati da je susret s »Dinarom« za nas odlučan u borbi za opstanak. Pobjeda bi nas osokolila, te naše izgledne učinila posve realnim. No, za oba boda valja u-

ložiti još više truda nego na prve tri utakmice.

## NESIGURNOSTI OBRANE

Nogometaši »Šibenika« nisu uspjeli prekinuti neugodnu tradiciju poraza protiv dubrovačkog »Juga«. — Nisu Dubrovčani toliko dobri, koliko smo mi u odsudnim trenucima susreta zakazali. — objašnjava tajnik »Šibenika« Slobodan Stipandžija, koji je bio vođa puta u Dubrovniku.

— Presudile su greške naše obrane. Kod prvog gola Vrcelj je nespretnom intervencijom pokušao umiriti loptu u svom petercu — poklonio loptu napadačima »Juga«. Kod drugog pogotka »zaspao« je Bogdanović. U finišu susreta, kada smo trebali izjednačiti, naši igrači imali su velikog protivnika u bjelovarskom sucu Linku.

— Može li se u nedjelju uspjati u Zadru?

— Zašto ne? U posljednjoj pripremnoj utakmici pred pr-

## Hrvatska nogometna liga

METALAC — ZADAR 1:1

ŠIBENIK — Igralište u Crnici. Gledalaca 600. Sudac: dr Nemet iz Rijeke. Strijelac: Bakmaz.

METALAC: Gulin, Računica, Kronja, Bakmaz, Dragović (Lazar), Čaleta, Živković (Vukorepa), Čogelja, Grubišić, Bogdanović, Rak.

JUG — ŠIBENIK 2:1

DUBROVNIK — Igralište na Lapadu. Gledalaca 1.000. Strijelac: Lakić. Sudac: Link iz Bjelovara.

ŠIBENIK: Komić, Maretić, Mikuličić, Matic, Bogdanović, Vrcelj, Vuković, Dimitrić, Bačić (Jurin), Pandža, Lakić.

Ostali rezultati 3. kola prvenstva južne skupine Hrvatske nogometne lige: Solin — Istra 4:1, Dinara — GOŠK 1:1, Jadran (P) — Jadran (KS) 2:0, Split — Nehaj 3:1 i Orijeht — Neretva 1:1.

## TABLICA:

1. GOŠK	3	2	1	0	6:1	5
2. Solin	3	1	2	0	6:3	4
4. Šibenik	3	1	1	1	5:4	3
3. Split	3	2	0	1	5:4	4
5. Dinara	3	1	1	1	5:4	3
6. Jadran (KS)	3	1	1	1	3:3	3
7. Jadran (P)	3	1	1	1	2:2	3
8. Istra	3	1	1	1	4:5	3
9. Orijeht	3	1	1	1	2:3	3
10. Zadar	3	1	1	1	2:3	3
11. Jug	3	1	0	2	2:3	2
12. Neretva	3	0	2	1	2:2	2
13. Nehaj	3	1	0	2	3:6	2
14. Metalac	3	0	2	1	1:4	2

U 4. kolu sastaju se: Zadar — Šibenik i Metalac — Dinara.

## ŠIBENSKI SAVEZ

## Poraz »Poleta«

Rezultati 2. kola prvenstva šibenskog nogometnog saveza: DOŠK — SOŠK 7:2, Rudar — Vodice 3:1, Borac — Kričke 1:0 i Polet — Aluminij 1:3. Slobodan je bio Razvitak.

## TABLICA:

1. Rudar	2	2	0	0	9:3	4
2. Aluminij	2	2	0	0	5:2	4
3. DOŠK	2	1	1	0	7:2	3
4. Kričke	2	1	0	1	3:1	2
5. Borac	2	1	0	1	2:2	2
6. Vodice	2	0	1	1	1:3	1
7. Razvitak	2	0	0	1	0:3	0
8. SOŠK	1	0	0	1	2:7	0
9. Polet	2	0	0	2	3:9	0

Kupujte sreće MIS-a 79

## ● Od nedjelje do nedjelje ●

venstvo igrali smo 0:0, iako smo zaslužili pobjedu. Ako ponovimo onakvu igru, vjerujem da ćemo se iz Zadra vratiti neporaženi.

## POMIRILI SE SUDBINOM

Oba predstavnika naše općine u južnoj skupini Hrvatske lige za košarkaše nižu poraz za porazom, pa su na samom začelju prvenstvene ljestvice.

— Protiv DOŠK-a smo igrali kompletni s izuzetkom kažnjenog Kulušića. Visok poraz nas je uvjerio da zasluženo ispadamo. — rekao nam je tajnik »Kornatara« inž. Milan Papeša.

Raslinjani su u odlučnom susretu poraženi na svom igralištu od »Dikla«.

— Moji su suigrači igrali nedovoljno borbeno, bez žara. Sve do zadnjih 5 minuta. — govori Ivica Miljković. — Da smo cijeli susret igrali kao u finišu pobjeda ne bi izostala...

## SPORT SPORT SPORT

ZAVRŠENO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U KUGLANJU

## Bakotičeva druga

Na kuglanama u Splitu i Šibeniku odigrano je pojedinačno prvenstvo Dalmacije u kuglanju. Od šibenskih natjecatelja najuspješnija je bila članica »Metalca« Snježana Bakotić, koja je sa 792 oborena čunja osvojila 2. mjesto u ženskoj konkurenciji, te se plasirala za prvenstvo Hrvatske. Kod muških je najbolji bio, također član »Metalca«, Stipe Bušac sa 1.740 oborenih čunjeva, što mu je bilo dovoljno za 9. mjesto i odlazak na republičko prvenstvo. Novi prvaci Dalmacije

postali su Dragica Mihaljević, članica »Jugovinila« i Rudi Rabfeld, član »Brodosplita«.

PRVA SAVEZNA  
VATERPOLSKA LIGA

## Začelje SOLARISU

Utakmica 17. kola: Kotor — Solaris 20:5 (strijelci za Solaris: Lončar 2, Ljuba 2 i Đurđević 1). Rezultati 18. kola: Partizan — KPK 7:6, Mladost — Jug 10:10, Kotor — POSK 9:6, Triglav — Mornar 8:6, Jadran (HN) — Solaris 19:4 (Juraga, Bura, Ljuba i Lončar) i Primorje — Jadran (S) 14:6. Obje utakmice Solaris je igrao u sastavu: Pavić, Juraga, Đurđević, Perak, Bura, Ljuba, Dorbić, Lončar, Perić, Bašić.

TABLICA:

1. Partizan	18	14	2	2	196:120	30
2. Primorje	18	14	1	3	193:129	29
3. KPK	18	13	2	3	183:114	28
4. Jadran (HN)	17	11	0	6	146:117	22
5. Kotor	17	8	3	6	163:142	19
6. Jug	18	9	1	8	154:133	19
7. Mornar	18	8	2	7	158:157	19
8. Mladost	18	7	4	7	173:175	18
9. POSK	18	6	1	11	125:153	13
10. Jadran (S)	18	2	3	12	127:185	7
11. Triglav	18	2	2	14	138:236	6
12. Solaris	18	2	0	16	97:192	4

U 10. kolu Solaris ugošćuje Jug.

## Zabilježeno

Odbojkaški savez Dalmacije planirao je kao jednog od sudionika južne skupine Hrvatske lige i OK »Šibenik«. Nisu vodili računa o činjenici da taj klub postoji samo na papiru.

Vaterpolisti »Brodograditelja« iz Betine računaju za iduću sezonu na pojačanja iz Šibenika. Redove Betinjana trebali bi osvježiti Vlahov i B. Ninić, koji je već jednom igrao za »Brodograditelj«.

Ivica Seke, dosadašnji nogometaš »Šibenika« u ovoj sezoni nastupa za zablacki »Polet«. Seke se odlučio na taj potez, zbog nespremnosti da se uključi u redovne pripreme »Šibenika« za ovo prvenstvo.

Hrvatska košarkaška liga — jug dobit će, nakon osnivanja jedinstvene Republičke lige značenje regionalnog natjecanja. Zbog toga se ozbiljno razmišlja o podjeli na sjevernu i južnu skupinu, čime bi »Raslina« i »Kornatar« zadržali status ligaša.

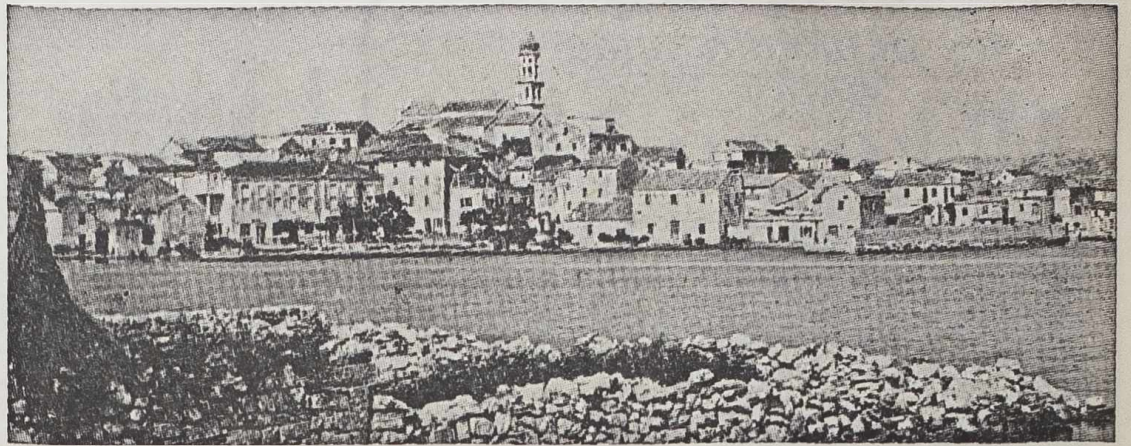
Danko Roguljić, mladi vozač AMD »Šibenik« teže je povrijeđen na nedavnoj utrci u Kavadarcima. Zanimljivo je kazati da je on motorom izletio sa staze tek nakon prolaska kroz cilj.

Amateri košarkaškog kluba »Mareta« iz Prvić Luke riješili su ovogodišnje financijske teškoće otvaranjem disko-kluba. Sakupljena sredstva posebno su dobro došla u redanju igrališta.

Nakon jednogodišnje stanke u košarkaškom svijetu ponovno se jače angažirao prof. Ivica Slipčević, nekadašnji sudac A-liste. U novoj sezoni on će biti kontrolor na susretima Prve savezne lige.

Ako se ništa ne promijeni do početka natjecanja Sjevernodalmatinskom ligom za rukometaše i rukometašice ponovno će rukovoditi Šibenski rukometni savez. U prvenstvu će sudjelovati 6 ženskih i 8 muških sastava.

RADAR



## NAŠ PODLISTAK

## Pomorska privreda Betine (7)

## Brodograditeljske zadruge

Piše: dr GOJKO JAKOVČEV

Superača bilo je 28, od kojih iz Betine devetorica. U Šibeniku su se nalazila još četvorica, a dva u Biogradu na moru tj. iz Betine ih je bilo 15. Ostalih 13 su iz drugih mjesta.

Drvodjelaca je bilo pet. Iz Betine jedan.

Jedrara tri. Iz Betine jedan.

Mehaničara, bio je samo jedan.

Bravara jedan.

Kovača trojica. Jedan u Betini. Ostala dvojica također su Betinjani, ali izvan Betine.

Pomoćnog osoblja bilo je 39. Iz Betine 18 plus osmorica izvan nje tj. iz Betine ih je bilo svega 26, a iz ostalih mjesta 13.

Šegrti je bilo 26, od kojih 11 iz Betine. Ostalih 15 je iz ostalih mjesta.

Ukupno je na području Lučke kapetanije Šibenik u brodogradnji bilo zaposleno 162 osobe, od kojih u Betini 62 ili preko 38 posto! U Biogradu je bilo 11 bivših Betinjana, a u Šibeniku 20 tj. svega je iz Betine bilo 94, a ostalih 68 su pripadali ostalim naseljima sjeverne Dalmacije.

Uz brodogradnju razvio se u Betini i kovački zanat, o čemu smo nešto naveli u dosadašnjem tekstu. U selu je bilo pet suvremeno uređenih kovačnica i to Bare Žurića, Marka Žurića, Mira Filipija, Ivana Filipija i Jere Filipija. Svega oko 16—20 osoba bilo je zaposlenih u kovačkom zanatu, a postojala su još i tri drvodjelca. Koliko su bili vrsni majstori betinski kovači govori i stvaran događaj iz polaganja praktičnog dijela ispita Mira Filipija i Bare Žurića pred ispitnom komisijom. Trebali su kovačkom tehnikom snopiti dva komada željeza određene debljine. Oni su, međutim, zatražili da im se daju dva komada dvostruko veće debljine. Komisija se iznenadila, ali — kad je rad bio završen — bila je prinuđena ovoj dvojici dati odličnu ocjenu za izvanredno uspješni rad. I inače bili su kvalitetni i na visokoj cijeni izrađeni okov, sidra za brodove i drugi predmeti betinskih kovača. Na žalost o svima njima nema nikakvih arhivskih dokumenata pa da se tako i ova vrsta betinskih zanimanja temeljitije obradi.

Radnička klasa Betine, pretežno zanatskog tipa, brojila je 30-tih godina oko 120 ljudi. Od oko 1.200 stanovnika, koliko je Betina tada brojila, to iznosi oko 10 posto istog. Ni mnogi gradovi u zemlji nisu imali toliki postotak radnika! A kakvi su bili ti radnici može se vidjeti iz jednog marginalnog primjera zabilježenog u jednom arhivskom dokumentu. Iz Knjižnice službeničkog poretza za godinu 1930. općine Split, vidi se da je Vladimir Filipi rok. Ivana. brodograditelj iz Betine bio zaposlen u splitsko brodogradilište »Jug« — Društvo s. o. j. — Split, od svibnja do prosinca 1930. godine sa tjednom zaradom od 153 do 185 dinara. Kao radnik dobio je karakteristiku i od brodogradilišta »Jadran« i Ante Filipi pok. Pe. re i sinovi Betina, od 31. 9. 1935. godine. »koja glasi: »Bio je zaposlen kao brodograditeljski radnik u drvu. U poslu se pokazao vriedan, marljiv, točan i pošten. Opušta se radi otsluženja vojnog roka, zdrav i potpuno isplaćen«. Eto, takvi su bili radnici, kalafati Betine.

Da bi se vidio omjer radnika zaposlenih u brodogradnji dajemo paralelan pregled zaposlenosti po područjima lučkih kapetanija na našoj obali. Tako je na području Lučke ka-

petanije Sušak u brodogradnji bilo zaposleno 110 osoba, Šibenika 164 osobe, Splita 386, Dubrovnika 64 i Meljina 11. Svega 735 osoba. Kako se vidi Betina bi u ukupnom broju zaposlenih u brodogradnji Jugoslavije na moru sudjelovala sa oko 14 posto. Ako bismo iz kombinacije isključili Split, koji je imao naj-suvremenije uređena brodogradilišta za izradu i opravku željeznih brodova, onda se Betina javlja kao prva po broju zaposlenih i njeno sudjelovanje narasta na oko 25 posto svih zaposlenih u brodogradnji na našoj obali. Analizu smo izveli na osnovi podataka iz Pomorskog godišnjaka za 1930. godinu.

Koliko su betinski kalafati bili vrsni majstori vidi se i iz primjera da obitelj pok. Marka Filipija ima i danas originalnu diplomu Trgovačkog ureda Austrijske jadranske izlozbe, koja je održana u Beču 1913. godine. Datirana je 9. prosinca 1913. godine, a odnosi se na nagradu koju je na toj izložbi dobio model ribarskog broda iz Betine »gajeta«, koji je prema vlastitom kazivanju autoru ovog rada izradio sam Marko Filipi — Marketo, dok je bio mlad, a bila je predstavljena sa svim što jednoj gajeti, potpuno opremljenoj, pripada. O tome i »Zadrugar«, glasilo Zadrugnog saveza u Splitu, broj 10, od listopada 1913. godine, na strani 318 piše: »... na Jadranskoj izložbi u Beču bile su odlikovane naše članice sa zlatnom kolajnom i to »Ribarsko-spužvar-ska zadruga« u Krapnju i »Brodograditeljska zadruga« u Betini«. U već spomenutom arhivskom fondu Marije Jakovčev nalazi se jedno svjedočanstvo izdano u Betini 28. siječnja 1918. godine u kome se također govori da je rad spomenute brodograditeljske zadruge bio u Beču odlikovan zlatnom kolajnom. Godine 1942. prilikom jednog pretresa sela talijanski su karabinjeri pretresli i ovo brodogradilište i iz kase odnijeli spomenutu kolajnu. Ostao je jedino pismeni atest na osnovi kojega smo i napisali ove redove.

Pored spomenute brodograditeljske zadruge nastala je 30-tih godina nova Zadruga, s novim članovima, ali je ona samo izražavala teškoće u koje su zapali pojedini vlasnici malih škverova, za koje smo vidjeli da neka od njih nisu tih godina uopće poslovala! Zato se i ova zadruga u tom periodu krize, bez obzira na entuzijazam njenih članova, nije dugo održala.

Promatrajući ljude zaposlene između dva svjetska rata u brodogradnji na Primorju i otocima sjeverne Dalmacije moramo naglasiti da su oni živjeli od svojih žuljeva, a ne na račun drugih radnih ljudi. Istina, vlasnici škverova, malim, sitnim špekulacijama, javljali su se tu i tamo i kao eksploatatori u malim, lokalnim okvirima, gdje su uspjeli ostvariti izvjestan utjecaj. Ali zašto im zamjeriti to kad su živjeli u društvu, koje je i samo počivalo na nepravednim osnovama i u kome su dominirali stari, zaostali produkcijski odnosi. Objektivno njihov položaj nije bio lak, ali u vezi s načinom života i standardom ipak je bio bolji od ogromne mase ljudi, koja se bavila ekstenzivnom zemljoradnjom.

(Svršetak u idućem broju)

## Košarka

REPUBLICKA LIGA

KORNATAR — DOSK 74:98

MURTER — Igralište SD »Kornatar«. Gledalaca 100. Suci: Kovač i Ljubić, obojica iz Šibenika.

KORNATAR: Markov (4), Jerat (4), De. Turčinov (6), E. Turčinov (24), Putniković (14), Dr. Turčinov (4), Juraga (4), Vodopija (4), Gverić (10).

RASLINA — DIKLO 74:81

RASLINA — Igralište OKK »Raslina«. Gledalaca 200. Suci: Salajić i Bilić, obojica iz Šibenika.

RASLINA: Alviž, K. Lokas II, M. Lokas (4), G. Lokas (4), Z. Lokas, K. Lokas I (23), N. Lokas (11), B. Lokas (2), Miljković (20).

TABLICA

Alkar	16	13	3	1432:1149	26
Partizan	16	12	4	1398:1188	24
DOSK	16	10	6	1356:1347	20
Bokolje	16	9	7	1501:1335	18
Omiš	16	9	7	1200:1112	18
Amfora	16	8	8	1179:1136	16
Diklo	16	7	9	1030:1185	14
Solin	16	5	11	1120:1218	10
Kornatar	16	4	12	1148:1453	8
Raslina	16	3	13	1148:1453	6

U 17. kolu sastaju se: Amfora — Raslina i Omiš Kornatar.

MEĐUOPĆINSKA LIGA

KNIN VODI

Rezultati 13. kola: Zaton — Šibenik II 56:58, Knin — Primošten 76:63 i Osvit — Vodice 0:20.

TABLICA

Knin	12	9	3	884:738	18
Zaton	11	8	3	814:701	16
Osvit (—1)	11	8	3	813:718	15
Primošten	11	7	4	684:582	14
Vodice	11	3	8	627:646	6
Ražine (—1)	10	2	8	606:668	3
Krka (—1)	10	1	9	455:830	1
Šibenik II	11	6	5	799:767	12

U posljednjem kolu sastaju se: Primošten — Osvit, Krka — Vodice, Ražine — Zaton i Šibenik II — Knin.

## Rukomet

HRVATSKA LIGA ZA IGRACE

OLIMPIJA — PARTIZAN (KS) 21:17

VODICE — Igralište Olimpije. Gledalaca 100. Suci: Nimac i Stojanac, obojica iz Splita.

OLIMPIJA: Gasan, Cibola (4), Jurićev (5), Trcera, Latin (2), Bareša, I. Franin (1), Fržop, M. Franin (1), Mihić (8), Ferrara, Cukrov.

KORCULA — METALAC 23:22

KORCULA — Igralište hotela Park. Gledalaca 150. Suci: Bakica i Dragaš, obojica iz Trogira.

METALAC: Ercegović, Kurtaj, Cvjetković (1), Vitaz (2), Miliša, Jelić (1), Periša (12), Nikolić, Pauk (4), Perica, Tucanović (3), Jurić.

Ostali rezultati 1. kola prvenstva južne skupine Hrvatske lige za rukometaše: Trogir — Cetinka 23:14, Željezničar — Bagat 18:21, Partizan (DR) — Merces 16:23 i Lederer — Jugovinil 18:25.

U 2. kolu sastaju se: Metalac — Olimpija.

HRVATSKA LIGA ZA IGRACICE

GALEB — OLIMPIJA 23:11

ŠIBENIK — Sportska dvorana »I. L. Ribar«. Gledalaca 30. Suci: Jurčić i Zaro, obojica iz Splita.

GALEB: Polegubić, Celić (7), Čuka (1), Pavašević (4), Ercegović (3), Srđarev (3), Periša (1), Skroza (2), Sučić, Panak, Vrcić (2), Pralija.

OLIMPIJA: Sprljan, Latin (3), Strikoman (1), D. Roca (3), A. Roca (2), Samohod, Suša, Frleta (1), Jurićev, Alfrev (1), Skočić.

Ostali rezultati 1. kola prvenstva južne skupine Hrvatske lige za rukometašice: Trogir II — Pionirka 13:8, Union Dalmacija II — Partizan (DR) 15:17 i Dalmanada II — Dalma 23:13.

U 2. kolu sastaju se: Olimpija — Union Dalmacija II i Razvitak — Galeb.

## MEDICINSKI SAVJETI

## KRVARENJA IZ NOSA

Krvarenje iz nosa je dosta česta pojava, vezana uz sve životne dobi. Uzroci mogu biti različiti pa ovisno o tome i prognoza bolesti može biti kompleksna i često nepredvidiva. U posljednje vrijeme javlja se dosta često pa mislim da bi bilo potrebno barem u osnovni razjasniti neke pojmove, budući da i pacijenti često postavljaju pitanja o uzrocima, karakteru i prognozi oboljenja. Krvarenje iz nosa nastaje nakon prekida kontinuiteta u zidovima pojedinih krvnih žila sluznice, bilo zbog lokalnih promjena u nosu ili kao posljedica traume i raznih općih patoloških pojava u organizmu. Anatomska struktura nosne sluznice i stalna izloženost vanjskim utjecajima stvara određenu sklonost za pojavu krvarenja. Nježnost, ranjivost nosne sluznice, njezina izloženost vanjskim termičkim, kemijskim i mehaničkim utjecajima iz okolne atmosfere dovode do alteracije nosne sluznice specijalno na nosnoj pregradi s posljedičnim otvaranjem krvnih žila. Uzročni momenti krvarenja iz nosa mogu biti lokalni i opći. Spontano krvarenje nastaje bez naročitog razloga, naročito kod djece, iz čistog mira ili zbog tjelesnog naprezanja, sagibanja, psihičkih uzbuđenja. Kod radnika u tvornicama ili u rudnicima dolazi do alteracije krvnih žila zbog podražaja prašine na prednji dio nosne pregrade. Kod planinara i pilota može nastati krvarenje zbog pritiska u krvnim žilama, kod kesonskih radnika zbog povećanog atmosferskog tlaka itd. Kod mladih ženskih osoba često dolazi do krvarenja iz nosa, tzv. vikarirajuće krvarenje kod poremećaja u ciklusu menstruacije.

Sekundarno krvarenje nastaje kao posljedica različitih akutnih i kroničnih bolesti organizma. Akutne infekcijske bolesti kao gripa, šarlah, morbilli, trbušni tifus i akutna septična oboljenja, zbog kongestije nosne sluznice, povećanog tlaka, oštećenja u zidovima kapilara i oštećenja koštane srži

djelovanjem toksina, zatim tzv. hemoragične djeteeze zbog nasljednih ili stečenih poremećaja u koagulaciji krvi. Zatim kod anemije, leukemije, zbog oštećenja koštane srži, zatim različite bolesti kardiovaskularnog sistema, povišenje krvnog tlaka sa ili bez oboljenja bubrega. Kao posebno zbog učestalosti navest ćemo krvarenje iz nosa kod alkoholičara zbog razvijene ciroze jetre. Sva ta oboljenja mogu izazvati često vrlo neugodna i opasna krvarenja iz nosa. Poznato je da je najveći broj krvarenja izazvan rupturom sitnih krvnih žila na prednjem dijelu nosne pregrade. Ta se krvarenja lako mogu zaustaviti ili površnom kauterizacijom ili tamponadom. Manji dio krvarenja iz nosa može pokazivati često dramatsku sliku osobito kod starijih osoba. Bolesnik tada obilno krvari na nos i na usta, budući da se krv slijeva iz nosne šupljine u ždrijelo. Kod starijih ljudi s visokim krvnim tlakom često se prije krvarenja javljaju glavobolje, zujanje u ušima i težina u glavi. Profuzno krvarenje koje nakon toga nastaje, upozorenje je da je to prvi simptom visokog krvnog tlaka kao posljedica arterioskleroze. U takvim slučajevima to krvarenje predstavlja ventil sigurnosti jer je bolje da krvari iz nosa nego iz moždane arterije. Kako vidimo, krvarenje iz nosa je veoma kompleksna pojava, može biti benignog karaktera i bez komplikacija, a može biti i veoma ozbiljan simptom teških oboljenja. Najvažnije je na vrijeme postaviti dijagnozu i zato je potrebno čim prije konzultirati liječnika. Potrebno je potpuno smiriti bolesnika jer svako uzrujavanje povećava tlak, a time i krvarenje. Odluku o načinu liječenja, indikaciju za bolničko ili kućno liječenje prepustiti liječniku uz pouzdanje da će isti svojom savješnošću i požrtvovnošću otkloniti opasnost, odnosno izliječiti bolesnika.

Dr Nikica ŽIVKOVIĆ

## SIZ za zapošljavanje

## Traže se radnici:

1. OSNOVNA ŠKOLA »IVAN MEŠTROVIC« GRADAC — nastavnik biologije i kemije, na neodređeno radno vrijeme (PA odgovarajućeg smjera) — nastavnik engleskog jezika, na određeno radno vrijeme (PA odgovarajućeg smjera) Rok oglasa do 26. 9. 1978.
2. OSNOVNA ŠKOLA »STJEPAN RADIC« DRINOVCI — nastavnik matematike i fizike (PA odgovarajućeg smjera) — nastavnik biologije i kemije (PA odgovarajućeg smjera) Rok oglasa do 26. 9. 1978.
3. TVORNICI ELEKTRODA I FEROLEGURA ŠIBENIK — knjigovođa OD i proizvodnje, na određeno radno vrijeme (ekonomski tehničar ili gimnazija, 1 godina radnog iskustva) — glavni knjigovođa, na određeno radno vrijeme (ekonomski tehničar ili gimnazija, 1 godina radnog iskustva) Rok oglasa do 26. 9. 1978.
4. TLM »BORIS KIDRIČ« ŠIBENIK — KV vozača, 2 izvršioaca (KV vozač »C« kategorija, 1 odnosno 2 godine radnog staža) Rok oglasa do 26. 9. 1978.
5. VP 8360 ŠIBENIK — monter kablova (VKV monter) Rok oglasa do 27. 9. 1978.

## MINI PRIČE

## ZVAKA

Zvakao je i zvakao kau-gu- mu nekoliko sati. Onda ju je razvukao, a zatim počeo trpati u usta kao najbolje talijanske špagete s parmezanom. Napučio je usta i napuhao di- van mali balončić koji je samo učinio — pucl i, nestao u njegovim ustima. Vidjelo se da uživa u njoj. Pred svima je izjavio: — Ja je volim. Ne mogu živjeti bez nje.

A onda, prije spavanja, ispljunuo ju je u kantu za smeće i za njom sočno pljunuo.

## MUZIKALNO UHO

Nemuzikalno uho reče violini: — Bili ste božanstveni. Znaite! Ja obožavam muziku. Čini mi se da je naprosto vidim.

Violina će na to: — Jako sam počašćena vašim laskavim riječima. Ali, znate stol! Ako stavite naočale za sunce, vidjet ćete i ono što mi zovemo boja tona.

I stavi uho zelene naočale, a violina stane škripati da je bila strahota.

— Imali ste pravo — reče uho poslije koncerta. — Bili ste neodoljivi u toj zelenoj boji. A, to je i moja boja.

## NAGRADA PREMA RADU

Dirigentski štapić se potuži: — Znaite! Ja sam jedini koji radi dva posla i prema tome pripada mi dvostruka plaća.

— Kako to mislite? — rekoše svirači.

— Pa, dok ja dirigiram, vi svirate. Dok vi svirate, ja plešem. To su ipak dva posla.

— Ali, tko vam kaže da plešete — rekoše svirači.

Dirigentski štapić prestane plesati. Ali i svirači prestanu svirati, jer je štapić prestao dirigirati.

— Što je to sad? — reče kao za sebe štapić.

— Pa, zaključite sami — od- vratite svirači.

— Hm! Čini mi se da je to ipak jedan te isti posao — du- bokoumno će štapić.

## LIFT

Svi su vikali na lift koji već dva dana nije radio.

Lift je mirovao i govorio za sebe: — Da ste bolje rukovali sa mnom, mogli ste se i danas voziti.

## SMRT ZA IDEJU

Sapun je neobično volio čistoću. Prao je sve do čega je stigao i stalno govorio: — Čistoća je pola zdravlja.

Od silnog pranja toliko se smanjio da ga niste više mogli ni vidjeti. Zlobnici su govorili: — Bio je veliki čistunac. Ipak, čistoća ga je ubila.

## OPASNA ZNATIŽELJA

Nos je volio da se zabada lijevo i desno i da se hvali svojim sposobnostima.

U parkovima i na poljima zavladao se među latice cvijeća i hvalio kako on raspoznaje miris ruže od mirisa koprive.

Bio je veliki kicoš pa je volio kozmetiku, a još više da daje savjete koji parfem tko da upotrebi.

U kuhinji je bio važniji od kuhara, pa se hvalio da razlikuje slano od paprenog a da ne lizne jezikom.

Jednog dana pozornost nosa svrati na sebe jedan smeđi, mekani predmet. Svi ostali su ga zaobilazili ne vodeći o njegovu računa. Nos bez razmišljanja priđe i zabiže se u nepoznati predmet. Odmah je počeo kašljati, pljuvati i psovati sve oko sebe.

Od toga dana nije se više zabadao u nepoznate stvari već ih je oprezno zaobilazio.

Ivo GOLEŠ

## OBAVIJEST

## VANJSKIM SURADNICIMA LISTA

Molimo sve vanjske suradnike našega lista — stalne i povremene da uz svoje dopise i fotografije koje šalju s namjerom da ih objavimo, pošalju slijedeće podatke:

- Ime, prezime i očevo ime
- Adresu stanovanja
- Adresu radne organizacije ili ustanove u kojoj rade, i
- Broj žiro-računa i oznaku banke u kojoj je registriran.

Ovi su podaci potrebni kako bismo objavljene materijale mogli honorirati.

**VAŽNA NAPOMENA:** Svi materijali koje vanjski dopisnici pošalju i koji se objave, honoriraju se, izuzevši rubrike »pisma uredništvu«. Rukopisi se ne vraćaju.

## UREDNIŠTVO SIBENSKOG LISTA

## OBAVIJEST

## BORCIMA XIX DIVIZIJE

Pozivaju se borci XIX sjevernodalmatinske divizije koji žele ići na proslavu u Benkovac dana 8. X 1978. godine, da se jave svojim mjesnim udruženjima boraca NOR-a — najkasnije do 29. IX o. g.

Mjesna udruženja će Općinskom odboru SUBNOR-a dostaviti sređeni popis.



## OBAVIJEST IZ MIS-a ŠIBENIK

● PUSTENE SU U PRODAJU srećke robne lutrije Mediteranskih igara SPLIT 79 u Šibeniku.

● Čist prihod namijenjen je izgradnji sportskih objekata: veslačke staze u Zatonu i natkrite tribine na stadionu »Rade Končar«.

● Glavni zgodici: četiri automobila i brod tipa »pasara«.

● Srećke robne lutrije mogu se nabaviti u svim kioscima »Vjesnika« i »Slobodne Dalmacije«.

## Obavijest slušaocima Radio-Šibenika PRIMANJE ŽELJA

Služba primanja oglasa i želja za Radio Šibenik, kao i malih oglasa za »Sibenski list« radit će svakog dana, osim ponedjeljka, od 8 do 13 sati, te srijedom i petkom od 17 do 18.30 sati.

Oglasi i želje primaju se u Ulici Petra Grubišića br. 3 (Radio Šibenik)

## PROPAGANDNA SLUŽBA

CJENIK pjesama za emisiju »Želje slušalaca« od 1. rujna 1978. godine:

1. Zajednička pjesma 50 dinara
2. Samostalna pjesma 100 dinara.

